Załącznik do UCHWAŁY NR ……/……./2026

Rady Miejskiej w Gołdapi

z dnia …… 2026 r.

GMINA GOŁDAP

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY GOŁDAP NA LATA 2027–2030

GOŁDAP, 2026

SPIS TREŚCI:

1. WPROWADZENIE 5
2. PODSTAWY PRAWNE 5
3. POWIĄZANIE PROGRAMU Z WYNIKAMI DIAGNOZY Z 2026 ROKU 7
3.1. Profilaktyka dzieci i młodzieży 11
3.2. Przeciwdziałanie narkomanii i używaniu innych substancji psychoaktywnych 11
3.3. Profilaktyka uzależnień behawioralnych 11
3.4. Wzmacnianie rodzin i kompetencji wychowawczych 12
3.5. Zwiększenie dostępności pomocy specjalistycznej 12
3.6. Ograniczanie szkód związanych z alkoholem i odpowiedzialna sprzedaż 12
3.7. Przeciwdziałanie przemocy i wczesna interwencja 12
3.8. Atrakcyjna profilaktyka i bezpieczne formy spędzania czasu 13
3.9. Współpraca i koordynacja działań 13
4. NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY I POTRZEBY LOKALNE 13
4.1. Używanie alkoholu i szkody związane ze spożywaniem alkoholu 13
4.2. Narkotyki, dopalacze i inne substancje psychoaktywne 14
4.3. Uzależnienia behawioralne i nadmierne korzystanie z technologii 14
4.4. Problemy zdrowia psychicznego i trudności opiekuńczo-wychowawcze 14
4.5. Przemoc domowa, rówieśnicza i cyberprzemoc 14
4.6. Niedostateczna znajomość dostępnych form pomocy 15
4.7. Niewystarczająca dostępność specjalistów 15
4.8. Potrzeba bardziej atrakcyjnej profilaktyki i bezpiecznych form spędzania czasu 15
4.9. Potrzeba wzmacniania rodzin i współpracy międzyinstytucjonalnej 15
4.10. Potrzeba utrzymania działań ograniczających dostępność alkoholu dla osób nieuprawnionych 16
4.11. Grupy wymagające szczególnej uwagi 16
4.12. Ogólny kierunek odpowiedzi na potrzeby lokalne 16
5. ADRESACI PROGRAMU 16
6. CEL GŁÓWNY 17
7. CELE SZCZEGÓŁOWE 17
8. ZADANIA I KIERUNKI DZIAŁAŃ 19
9. REALIZATORZY I PARTNERZY 29
10. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA 30
11. ZASADY EWALUACJI I REALIZACJI PROGRAMU 38
11.1. Monitoring i ewaluacja 38
11.2. Realizacja i sprawozdawczość 40
12. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ 40
13. FINANSOWANIE PROGRAMU 42
13.1. Zasady finansowania zadań 43
13.2. Kampanie oraz działania informacyjno-edukacyjne 43
13.3. Realizacja zadań przez podmioty zewnętrzne 43
13.4. Obszary finasowania 44
14. ZADANIA GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH 45

15. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GOŁDAPI 46
16. OGRANICZANIE DOSTĘPNOŚCI ALKOHOLU 47
16.1. Działania służące ograniczaniu dostępności alkoholu 47
16.2. Lokalne regulacje 48
16.3. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych 48
16.4. Zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych 48
16.5. Ograniczenie nocnej sprzedaży napojów alkoholowych 48
16.6. Monitorowanie 48
17. POSTANOWIENIA KOŃCOWE 49

1. WPROWADZENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Gołdap na lata 2027–2030, zwany dalej Programem, wyznacza kierunki działań Gminy Gołdap w zakresie profilaktyki uzależnień, rozwiązywania problemów związanych z używaniem alkoholu oraz przeciwdziałania narkomanii. Stanowi kontynuację przedsięwzięć realizowanych w poprzednich latach, uwzględniając jednocześnie aktualne potrzeby mieszkańców oraz zmieniające się wyzwania społeczne.

Program zakłada, że skuteczne ograniczanie zjawiska uzależnień wymaga kompleksowych, długofalowych i skoordynowanych działań, obejmujących profilaktykę, edukację, wsparcie specjalistyczne, interwencję oraz promocję zdrowego stylu życia. Szczególną uwagę poświęca się dzieciom, młodzieży i rodzinom, które stanowią grupy najbardziej narażone na negatywne skutki uzależnień. W związku z pojawiającymi się i nasilającymi zagrożeniami, takimi jak uzależnienia od alkoholu i substancji psychoaktywnych, a także uzależnienia behawioralne, w tym problematyczne korzystanie z Internetu czy hazard, Program przewiduje realizację nowoczesnych i dostosowanych do lokalnych uwarunkowań działań profilaktycznych. Ich celem jest wzmacnianie czynników chroniących, ograniczanie czynników ryzyka oraz poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Gołdap.

W Programie uwzględniono zadania wynikające z Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2026, w szczególności celu operacyjnego nr 2 pn. „Profilaktyka uzależnień”. Elementem Programu są również działania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym, polegające na upowszechnianiu wiedzy oraz wzmacnianiu kompetencji dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie rozpoznawania i radzenia sobie z problemami. Program został opracowany z uwzględnieniem aktualnych kierunków polityki zdrowia publicznego i przewiduje możliwość dostosowywania podejmowanych działań do zmian wynikających z przepisów prawa oraz dokumentów krajowych regulujących obszar profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia.

W przypadku przyjęcia nowego Narodowego Programu Zdrowia po 2026 roku realizacja Programu będzie uwzględniała cele, kierunki działań i priorytety określone w obowiązujących dokumentach krajowych, a w razie potrzeby Program może zostać odpowiednio zaktualizowany.

Założenia Programu są zgodne z wytycznymi zawartymi w „Rekomendacjach do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2026 roku”, wydanymi przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. Program będzie realizowany od 1 stycznia 2027 r. do 31 grudnia 2030 r., a większość planowanych zadań ma charakter coroczny i długofalowy.

2. PODSTAWY PRAWNE

Zgodnie z art. 1 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania

następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.

W myśl art. 2 ust. 1 ww. Ustawy, zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

1) tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymywanie się od spożywania alkoholu;
2) działalność wychowawczą i informacyjną;
3) ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju;
4) ograniczanie dostępności alkoholu;
5) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
6) zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
7) przeciwdziałanie przemocy domowej;
8) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

Na podstawie art. 4¹ ust. 1., do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu.

Bezpośrednią podstawę prawną dla sporządzenia i realizacji niniejszego Programu stanowi art. 4¹ ust. 2 w następującym brzmieniu:

Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych,
o których mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w tym programie. W celu realizacji programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika.

Ponadto zgodnie z art. 10 ust. 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii również przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy. Jak stanowi art. 10 ust. 2a, w gminnym programie uwzględnia się działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach i placówkach systemu oświaty, a także diagnozę w zakresie występujących w szkołach i placówkach systemu oświaty czynników ryzyka i czynników chroniących. W ramach programu w szkołach i placówkach systemu oświaty są realizowane w szczególności działania o potwierdzonej skuteczności lub oparte na naukowych podstawach prowadzone w zakresie działalności, o której mowa w ust. 2a. ustawy.

Oprócz obu ww. ustaw, niniejszy Program został sporządzony i będzie realizowany z uwzględnieniem stosownych przepisów:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,

- ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii,
- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2026 oraz działań określonych w tym Programie w zakresie profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia.

3. POWIĄZANIE PROGRAMU Z WYNIKAMI DIAGNOZY Z 2026 ROKU

Podstawę merytoryczną opracowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Gołdap na lata 2027–2030 stanowi Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych na terenie Gminy Gołdap, opracowana w 2026 r. przez Małopolskie Centrum Profilaktyki s.c.

Celem Diagnozy było rozpoznanie skali i charakteru lokalnych problemów społecznych, potrzeb mieszkańców, czynników ryzyka i czynników chroniących, a także zasobów oraz dostępności działań profilaktycznych, pomocowych, terapeutycznych i interwencyjnych. Badanie obejmowało w szczególności problemy związane z używaniem alkoholu, nikotyny, narkotyków, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi, przemocą domową, przemocą rówieśniczą i cyberprzemocą, zdrowiem psychicznym, funkcjonowaniem rodzin, sposobami spędzania czasu wolnego oraz dostępnością specjalistycznej pomocy.

Diagnozę przeprowadzono w 2026 r. z wykorzystaniem badań ankietowych oraz analizy danych zastanych. Badanie uczniów zostało przeprowadzone w dniach od 1 do 14 września 2026 r. Badania pozostałych grup respondentów oraz gromadzenie i analiza danych instytucjonalnych zostały przeprowadzone w 2026 r. w ramach prac nad Diagnozą. Informacje dotyczące lokalnego systemu wsparcia aktualizowano również na podstawie materiałów dostępnych w październiku 2026 r.

Zastosowanie różnych źródeł informacji pozwoliło uwzględnić perspektywę mieszkańców, dzieci i młodzieży, sprzedawców napojów alkoholowych, przedstawicieli lokalnych instytucji oraz podmiotów posiadających dane dotyczące problemów społecznych i funkcjonowania lokalnego systemu profilaktyki i pomocy.

Badaniami ankietowymi objęto:

1. **290 uczniów**, w tym:
    - 100 uczniów klas IV–VI szkół podstawowych,
    - 143 uczniów klas VII–VIII szkół podstawowych,
    - 47 uczniów szkół ponadpodstawowych;
2. **231 dorosłych mieszkańców Gminy Gołdap**;
3. **sprzedawców napojów alkoholowych z 30 punktów sprzedaży**;

4. **8 przedstawicieli lokalnych instytucji i podmiotów działających w obszarze oświaty, pomocy społecznej, profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy i bezpieczeństwa publicznego**.

Udział w badaniach był dobrowolny i anonimowy, a wyniki zostały opracowane zbiorczo, bez możliwości identyfikacji poszczególnych uczestników.

W badaniu uczniów zastosowano metodę ankiety internetowej CAWI z wykorzystaniem narzędzia CORIGO. Badanie dorosłych mieszkańców przeprowadzono przy wykorzystaniu ankiet internetowych i papierowych. Badanie sprzedawców napojów alkoholowych miało formę ankiety papierowej. Opinie przedstawicieli lokalnych instytucji zebrano za pomocą anonimowej ankiety internetowej obejmującej pytania zamknięte i otwarte.

Zakres badania uczniów obejmował między innymi relacje rodzinne, szkolne i rówieśnicze, używanie alkoholu, nikotyny, narkotyków, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych, korzystanie
z Internetu, telefonu, mediów społecznościowych i gier, uczestnictwo w grach hazardowych, doświadczenia przemocy i cyberprzemocy, sposoby spędzania czasu wolnego oraz ocenę działań profilaktycznych. Wybrane wyniki dotyczące uczniów zestawiono orientacyjnie z wynikami ogólnopolskiego badania ESPAD 2024, z uwzględnieniem różnic w metodologii, czasie realizacji i strukturze badanych grup.

Badanie dorosłych mieszkańców dotyczyło przede wszystkim oceny najważniejszych problemów społecznych, rozpowszechnienia uzależnień i zachowań ryzykownych, bezpieczeństwa, dostępności alkoholu, znajomości lokalnych form pomocy, oceny dostępności wsparcia oraz oczekiwanych kierunków działań profilaktycznych i pomocowych.

Badanie sprzedawców napojów alkoholowych obejmowało zagadnienia związane ze znajomością zasad odpowiedzialnej sprzedaży, próbami zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie i nietrzeźwe, weryfikowaniem wieku klientów, odmowami sprzedaży oraz uczestnictwem w szkoleniach dotyczących obowiązujących przepisów.

Przedstawiciele lokalnych instytucji oceniali skalę problemów społecznych, grupy wymagające szczególnego wsparcia, dostępność usług, zasoby miejscowego systemu pomocy, bariery utrudniające skuteczne działanie oraz potrzeby związane ze współpracą międzyinstytucjonalną. Badanie to pozwoliło uzupełnić wyniki ankiet mieszkańców o wiedzę osób zawodowo zajmujących się pomocą społeczną, edukacją, profilaktyką, bezpieczeństwem publicznym i przeciwdziałaniem przemocy.

Badania ankietowe uzupełniono analizą danych zastanych pozyskanych w szczególności z:

1. Urzędu Stanu Cywilnego w Gołdapi;
2. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gołdapi;
3. Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołdapi, obecnie Centrum Usług Społecznych w Gołdapi;
4. Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Gołdap;
5. Policji;
6. dokumentów i materiałów Urzędu Miejskiego w Gołdapi;

7. lokalnych wykazów placówek, instytucji oraz form pomocy dostępnych mieszkańcom Gminy Gołdap.

Dane zastane obejmowały przede wszystkim lata 2023–2025. W odniesieniu do części informacji uwzględniono również dane za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2026 r., a w przypadku informacji dotyczących lokalnego systemu wsparcia także stan dostępnych źródeł na październik 2026 r.

Analizowane dane dotyczyły w szczególności:

1. sytuacji demograficznej Gminy;
2. liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych i wydanych zezwoleń;
3. działań profilaktycznych oraz liczby ich uczestników;
4. działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
5. rozmów motywujących i postępowań dotyczących zobowiązania do leczenia odwykowego;
6. rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz powodów udzielania tej pomocy;
7. procedury „Niebieskie Karty” i działalności Zespołu Interdyscyplinarnego;
8. osób doświadczających przemocy oraz osób, wobec których podejmowano działania w związku ze stosowaniem przemocy;
9. interwencji, wykroczeń i zdarzeń związanych z alkoholem, narkotykami i przemocą;
10. dostępnych na terenie Gminy i powiatu form pomocy, poradnictwa, leczenia i wsparcia specjalistycznego.

Dane obejmujące pierwsze półrocze 2026 r. mają charakter niepełnoroczny i nie stanowiły podstawy do bezpośredniego porównania z pełnymi danymi rocznymi za lata 2023–2025. W przypadku poszczególnych zestawień uwzględniono zakres czasowy właściwy dla źródła i rodzaju danych.

Z dniem 1 października 2026 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi został przekształcony w Centrum Usług Społecznych w Gołdapi. Z tego względu w Diagnozie i Programie instytucja może występować pod dwiema nazwami. Określenie „Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi” lub skrót „OPS” odnosi się przede wszystkim do danych, dokumentów i działań pochodzących z okresu poprzedzającego przekształcenie. Określenie „Centrum Usług Społecznych w Gołdapi” lub skrót „CUS” stosuje się w odniesieniu do jednostki funkcjonującej pod tą nazwą od dnia 1 października 2026 r. Obie nazwy odnoszą się do tej samej jednostki organizacyjnej przed i po jej przekształceniu, odpowiednio do okresu, którego dotyczą przywoływane dane lub działania.

Wyniki badań ankietowych mają charakter deklaratywny i odzwierciedlają doświadczenia, opinie oraz sposób postrzegania problemów przez osoby uczestniczące w badaniu. Przy ich interpretacji należy uwzględnić możliwość zaniżania częstotliwości zachowań społecznie nieakceptowanych, samoselekcję części respondentów oraz brak pełnej reprezentatywności prób. Szczególnej ostrożności wymaga interpretowanie wyników badania przedstawicieli instytucji ze względu na niewielką liczebność tej grupy.

Uzyskane wyniki należy odnosić przede wszystkim do osób uczestniczących w badaniach i rozpatrywać łącznie z danymi instytucjonalnymi oraz innymi źródłami informacji. Porównanie

części wyników uczniów z wynikami badania ESPAD 2024 ma charakter orientacyjny i nie stanowi podstawy do formułowania wniosków o statystycznej istotności różnic.

Pomimo wskazanych ograniczeń zestawienie wyników badań uczniów, dorosłych mieszkańców, sprzedawców i przedstawicieli instytucji z danymi zastanymi pozwoliło uzyskać wieloaspektowy obraz lokalnych problemów, potrzeb i zasobów. Takie podejście umożliwiło rozpoznanie skali poszczególnych zjawisk, ocenę dostępności pomocy, funkcjonowania lokalnych instytucji oraz społecznego odbioru dotychczasowych działań profilaktycznych.

Wyniki Diagnozy wskazują, że problemy uzależnień w Gminie Gołdap mają charakter złożony i często współwystępują z problemami zdrowia psychicznego, przemocą, trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, ograniczoną dostępnością specjalistów oraz niewystarczającą znajomością miejsc i form pomocy. Jednocześnie rozpoznano ważne zasoby lokalne, w tym dobre relacje rodzinne i szkolne części dzieci i młodzieży, społeczne poparcie dla prowadzenia profilaktyki, funkcjonowanie lokalnych instytucji pomocowych oraz doświadczenie Gminy w realizacji działań profilaktycznych, edukacyjnych i interwencyjnych.

Wśród najważniejszych potrzeb wynikających z Diagnozy wskazano w szczególności:

1. prowadzenie systematycznej profilaktyki używania alkoholu, narkotyków, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych;
2. rozwijanie profilaktyki uzależnień behawioralnych, higieny cyfrowej i bezpieczeństwa w Internecie;
3. zwiększanie dostępności pomocy psychologicznej, psychiatrycznej, terapeutycznej i konsultacyjnej, szczególnie dla dzieci i młodzieży;
4. wzmacnianie rodzin oraz kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów;
5. zwiększanie skuteczności działań dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy;
6. rozwijanie atrakcyjnych, praktycznych i dostosowanych do wieku form profilaktyki;
7. tworzenie bezpiecznych i konstruktywnych możliwości spędzania czasu przez dzieci i młodzież;
8. zwiększanie rozpoznawalności lokalnych miejsc pomocy;
9. kontynuowanie edukacji sprzedawców oraz działań ograniczających sprzedaż alkoholu osobom nieuprawnionym;
10. wzmacnianie współpracy, przepływu informacji i wspólnego planowania działań przez lokalne instytucje.

Ustalenia Diagnozy zostały bezpośrednio wykorzystane przy określaniu celu głównego i celów szczegółowych Programu, wyborze grup wymagających szczególnej uwagi, ustalaniu zadań i kierunków działań oraz konstruowaniu wskaźników monitorowania. Zachowano w ten sposób ciąg logiczny pomiędzy rozpoznanym problemem, wynikającą z niego potrzebą, celem Programu, planowanym działaniem i sposobem oceny jego realizacji.

Program odpowiada zarówno na zidentyfikowane zagrożenia, jak i na rozpoznane zasoby Gminy. Zakłada łączenie profilaktyki powszechnej, skierowanej do całej społeczności, z profilaktyką

selektywną i wskazującą, wczesną interwencją oraz pomocą specjalistyczną adresowaną do osób i rodzin znajdujących się w sytuacji zwiększonego ryzyka.

Szczególnego uwzględnienia wymagają dzieci i młodzież, młodzi dorośli, osoby w kryzysie psychicznym, osoby doświadczające przemocy, rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz osoby z problemami uzależnień i członkowie ich rodzin.

Szczegółowe powiązanie wyników Diagnozy z poszczególnymi obszarami Programu przedstawiono w podrozdziałach 3.1–3.9, natomiast najważniejsze problemy i potrzeby lokalne, stanowiące podstawę wyznaczenia celów i zadań Programu, określono w rozdziale 4.

3.1. Profilaktyka dzieci i młodzieży

Wyniki diagnozy wskazują na potrzebę dalszego wzmacniania działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży. Alkohol pozostaje substancją, z którą młodzi ludzie mają najczęstszy kontakt, jednak szczególnej uwagi wymagają również narkotyki, dopalacze i inne substancje psychoaktywne. W przypadku wielu analizowanych substancji wyniki uczniów z Gminy Gołdap były niekorzystne w porównaniu z wynikami ESPAD 2024, co wskazuje na potrzebę systematycznej profilaktyki i wczesnego rozpoznawania zachowań ryzykownych.

Jednocześnie diagnoza pokazuje, że środowisko dzieci i młodzieży dysponuje ważnymi czynnikami chroniącymi. Większość uczniów pozytywnie ocenia relacje z rodzicami lub opiekunami, nauczycielami i rówieśnikami. Program powinien zatem nie tylko ograniczać zachowania ryzykowne, ale również wzmacniać istniejące zasoby rodzinne i szkolne.

3.2. Przeciwdziałanie narkomanii i używaniu innych substancji psychoaktywnych

Jednym z najważniejszych obszarów wynikających z diagnozy jest ograniczanie kontaktu dzieci i młodzieży z narkotykami, dopalaczami oraz innymi substancjami psychoaktywnymi.

Wyniki lokalne wskazują na kontakt części młodzieży z wieloma rodzajami substancji, a w przypadku części wskaźników poziom lokalny był wyższy niż w badaniu ogólnopolskim.

Program powinien zatem obejmować działania zwiększające wiedzę dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli na temat zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, rozpoznawania sygnałów ostrzegawczych oraz możliwości uzyskania pomocy. Istotne znaczenie ma również rozwijanie działań wczesnej interwencji, tak aby problemy były rozpoznawane możliwie wcześnie.

3.3. Profilaktyka uzależnień behawioralnych

Diagnoza wyraźnie wskazuje na rosnące znaczenie uzależnień behawioralnych, w szczególności nadmiernego korzystania z telefonu, Internetu, mediów społecznościowych i gier.

Problem ten pojawia się zarówno w wypowiedziach uczniów i dorosłych mieszkańców, jak i w ocenach przedstawicieli lokalnych instytucji. W badaniu eksperckim wszyscy respondenci wskazali nadmierne korzystanie z telefonu lub mediów społecznościowych jako największe wyzwanie w obszarze uzależnień behawioralnych dzieci i młodzieży.

Z tego względu Program powinien uwzględniać działania dotyczące higieny cyfrowej, bezpiecznego korzystania z Internetu, ograniczania nadmiernego czasu ekranowego, przeciwdziałania cyberprzemocy oraz profilaktyki hazardu i innych zachowań o charakterze kompulsywnym. Ważnym odbiorcą tych działań powinni być również rodzice i nauczyciele.

3.4. Wzmacnianie rodzin i kompetencji wychowawczych

Wyniki diagnozy pokazują, że problemy uzależnień nie występują w oderwaniu od sytuacji rodzinnej. Przedstawiciele lokalnych instytucji za jedne z najpoważniejszych problemów w Gminie uznali problemy zdrowia psychicznego oraz trudności opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach. Problemy te mogą współwystępować z przemocą, uzależnieniami i innymi trudnościami społecznymi.

Program powinien zatem wzmacniać rodzinę jako ważne środowisko profilaktyki.

Szczególne znaczenie mają działania rozwijające kompetencje wychowawcze rodziców, zwiększające ich wiedzę na temat zachowań ryzykownych, używania substancji, problemów cyfrowych i zdrowia psychicznego dzieci oraz ułatwiające szybkie uzyskanie wsparcia.

3.5. Zwiększenie dostępności pomocy specjalistycznej

Istotnym elementem wynikającym z diagnozy jest potrzeba zwiększenia dostępności pomocy psychologicznej, psychiatrycznej i terapeutycznej. Przedstawiciele instytucji wskazywali szczególnie na niewystarczający dostęp do pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży, pomocy psychiatrycznej, terapii uzależnień oraz terapii uzależnień behawioralnych. Jako istotną barierę wskazywano zbyt małą liczbę specjalistów oraz ograniczoną liczbę godzin ich pracy.

Jednocześnie w Gminie funkcjonują zasoby, które stanowią podstawę dalszego rozwoju systemu pomocy: GKRPA, CUS, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, grupy samopomocowe, szkoły, Policja, Zespół Interdyscyplinarny oraz specjaliści pracujący w placówkach oświatowych.

Program powinien wzmacniać dostępność tych form wsparcia oraz poprawiać ich rozpoznawalność wśród mieszkańców.

3.6. Ograniczanie szkód związanych z alkoholem i odpowiedzialna sprzedaż

Diagnoza potwierdza potrzebę dalszych działań dotyczących ograniczania szkód związanych ze spożywaniem alkoholu oraz przestrzegania zasad jego sprzedaży. W latach 2023– 2026 liczba punktów sprzedaży alkoholu wzrosła z 48 do 54, a liczba wydanych zezwoleń ze 118 do 140. Jednocześnie część sprzedawców doświadczała prób zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe, a nie wszyscy uczestniczyli w szkoleniach dotyczących odpowiedzialnej sprzedaży.

Program powinien w tym obszarze obejmować edukację sprzedawców, informowanie o obowiązujących przepisach, współpracę z Policją i GKRPA oraz monitorowanie przestrzegania zasad sprzedaży alkoholu osobom nieuprawnionym. Działania te powinny być uzupełniane o edukację mieszkańców dotyczącą skutków nadużywania alkoholu oraz miejsc, w których można uzyskać pomoc.

3.7. Przeciwdziałanie przemocy i wczesna interwencja

Wyniki diagnozy wskazują również na konieczność uwzględnienia w Programie działań związanych z przemocą domową, rówieśniczą i cyberprzemocą. Zjawiska te są widoczne zarówno w badaniach uczniów, jak i w danych instytucjonalnych. W latach 2023–2025 liczba procedur „Niebieskie Karty” wynosiła odpowiednio 69, 106 i 71, a w pierwszym półroczu 2026 r. założono 40 procedur. Wśród osób objętych pomocą w 2025 r. znajdowało się 87 dzieci do 18. roku życia.

Program powinien wspierać działania profilaktyczne, wczesne rozpoznawanie sytuacji zagrożenia, współpracę międzyinstytucjonalną oraz kierowanie osób potrzebujących do odpowiednich form

pomocy. Szczególnego znaczenia nabiera ochrona dzieci i młodzieży oraz wzmacnianie kompetencji dorosłych w zakresie reagowania na przemoc.

3.8. Atrakcyjna profilaktyka i bezpieczne formy spędzania czasu

Diagnoza pokazuje, że młodzież potrzebuje nie tylko informacji dotyczących zagrożeń, ale również atrakcyjnych alternatyw dla zachowań ryzykownych. Uczniowie wskazywali na potrzebę większej liczby bezpiecznych miejsc i możliwości spędzania czasu, ciekawszych zajęć dotyczących stresu i emocji, większej liczby zajęć pozalekcyjnych oraz możliwości anonimowej rozmowy ze specjalistą. Część uczniów oceniała dotychczasowe działania profilaktyczne jako przeciętne lub mało przydatne.

W związku z tym Program powinien łączyć edukację z działaniami środowiskowymi, sportowymi, rekreacyjnymi, kulturalnymi i integracyjnymi, które zwiększają dostępność pozytywnych sposobów spędzania czasu i wzmacniają więzi społeczne.

3.9. Współpraca i koordynacja działań

Diagnoza potwierdza istnienie znaczących zasobów lokalnego systemu profilaktyki i pomocy. Jednocześnie przedstawiciele instytucji wskazują na potrzebę dalszej poprawy koordynacji, wymiany informacji i wspólnego planowania działań. Program powinien zatem wykorzystywać już istniejące zasoby oraz wzmacniać współpracę szkół, CUS, Policji, GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego, ochrony zdrowia i innych podmiotów.

Takie podejście jest szczególnie ważne w przypadku problemów złożonych, w których uzależnienie współwystępuje z przemocą, problemami rodzinnymi, kryzysem psychicznym lub trudnościami materialnymi.

4. NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY I POTRZEBY LOKALNE

Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Gołdap pokazuje, że lokalne problemy związane z uzależnieniami mają charakter wieloaspektowy i często współwystępują z innymi trudnościami społecznymi. Dlatego działania podejmowane w ramach Programu powinny obejmować zarówno ograniczanie używania alkoholu i substancji psychoaktywnych, jak i działania wzmacniające rodziny, dzieci i młodzież, dostęp do specjalistycznej pomocy oraz bezpieczeństwo społeczne.

4.1. Używanie alkoholu i szkody związane ze spożywaniem alkoholu

Alkohol pozostaje jednym z istotnych problemów lokalnych. Wśród młodzieży jest nadal najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną, choć w części wskaźników sytuacja uczniów
z Gminy Gołdap jest korzystniejsza niż w badaniu ESPAD 2024. Jednocześnie część uczniów deklaruje doświadczenia związane z upiciem się, a alkohol pojawia się również jako sposób radzenia sobie ze stresem lub trudnymi sytuacjami.

Problem alkoholu widoczny jest również w danych instytucjonalnych. W latach 2023–2025 liczba interwencji Policji związanych z alkoholem i narkotykami wynosiła odpowiednio 191, 228 i 188, natomiast liczba przypadków prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu lub narkotyków wynosiła 50, 66 i 45.

Potrzeba lokalna: kontynuowanie działań profilaktycznych dotyczących alkoholu, ograniczanie szkód związanych z jego używaniem, wzmacnianie odpowiedzialnej sprzedaży, rozwijanie działań wczesnej interwencji oraz zwiększanie dostępności pomocy dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin.

4.2. Narkotyki, dopalacze i inne substancje psychoaktywne

Jest to jeden z najbardziej wymagających obszarów zidentyfikowanych w diagnozie. Wyniki uczniów wskazują na kontakt części młodzieży z wieloma rodzajami substancji psychoaktywnych, a w odniesieniu do wielu wskaźników wyniki lokalne były niekorzystne w porównaniu z ESPAD 2024. Szczególnego znaczenia nabiera również używanie nowych substancji psychoaktywnych.

Potrzeba lokalna: systematyczna profilaktyka skierowana do dzieci i młodzieży, edukacja rodziców i nauczycieli, poprawa rozpoznawania wczesnych sygnałów używania substancji, szybkie kierowanie do pomocy oraz działania zwiększające świadomość mieszkańców na temat dostępnych form wsparcia.

4.3. Uzależnienia behawioralne i nadmierne korzystanie z technologii

Nadmierne korzystanie z telefonu, Internetu i mediów społecznościowych oraz problemowe korzystanie z gier stanowią istotny obszar ryzyka. Problem ten dostrzegają zarówno uczniowie i mieszkańcy, jak i przedstawiciele instytucji. W badaniu eksperckim wszyscy respondenci wskazywali nadmierne korzystanie z telefonu lub mediów społecznościowych jako najważniejsze wyzwanie w obszarze uzależnień behawioralnych dzieci i młodzieży.

Potrzeba lokalna: rozwijanie profilaktyki uzależnień behawioralnych, edukacja dotycząca higieny cyfrowej, bezpieczeństwa w sieci i ograniczania czasu ekranowego, a także zwiększenie dostępności specjalistycznej pomocy dla osób z problemowym korzystaniem z Internetu, gier i innych aktywności.

4.4. Problemy zdrowia psychicznego i trudności opiekuńczo-wychowawcze

Przedstawiciele lokalnych instytucji uznali problemy zdrowia psychicznego i trudności opiekuńczo-wychowawcze za jedne z najpoważniejszych problemów społecznych w Gminie Gołdap – po 88% wskazań. Zjawiska te mogą współwystępować z przemocą, uzależnieniami oraz innymi problemami rodzinnymi.

Potrzeba lokalna: rozwijanie wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego, szczególnie dla dzieci i młodzieży, wzmacnianie kompetencji rodziców i wychowawców oraz tworzenie możliwości szybkiej konsultacji specjalistycznej.

4.5. Przemoc domowa, rówieśnicza i cyberprzemoc

Przemoc pozostaje ważnym elementem lokalnej sytuacji społecznej. Diagnoza wskazuje na występowanie przemocy domowej, przemocy rówieśniczej oraz cyberprzemocy, a dane instytucjonalne potwierdzają utrzymywanie się obciążenia systemu pomocą udzielaną osobom doświadczającym przemocy.

Potrzeba lokalna: wzmacnianie działań profilaktycznych, edukacja dzieci, młodzieży i rodziców, wczesne rozpoznawanie przemocy, rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej oraz zapewnianie dostępu do pomocy psychologicznej, prawnej i pedagogicznej.

4.6. Niedostateczna znajomość dostępnych form pomocy

Pomimo funkcjonowania GKRPA, CUS, Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, Zespołu Interdyscyplinarnego, szkół i innych podmiotów, część mieszkańców nie zna miejsc, w których można uzyskać pomoc w przypadku uzależnienia, przemocy czy uzależnień behawioralnych.

Problem dotyczy także rozpoznawalności części działań profilaktycznych realizowanych na terenie Gminy.

Potrzeba lokalna: zwiększanie widoczności i dostępności informacji o lokalnych formach pomocy, prowadzenie prostych i czytelnych działań informacyjnych oraz kierowanie informacji bezpośrednio do grup, które mogą potrzebować wsparcia.

4.7. Niewystarczająca dostępność specjalistów

Jednym z najczęściej wskazywanych problemów systemu wsparcia jest ograniczona dostępność specjalistycznej pomocy. W badaniu ekspertów jako obszar niewystarczającego dostępu do pomocy wskazywano przede wszystkim pomoc psychologiczną dla dzieci i młodzieży, pomoc psychiatryczną oraz terapię uzależnień behawioralnych.

Potrzeba ta jest również wyraźnie widoczna w badaniu mieszkańców. 50% respondentów wskazało większą dostępność terapii uzależnień jako jedno z najbardziej potrzebnych działań, 46% – wsparcie psychologiczne dla rodzin, a 64% oczekiwało od Gminy zwiększenia liczby specjalistów. 61% mieszkańców wskazało na potrzebę działań skierowanych do młodzieży, a 54% – większego wsparcia rodzin.

Potrzeba lokalna: zwiększanie dostępności konsultacji i terapii, rozwijanie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży oraz wzmacnianie dostępu do terapii uzależnień, także behawioralnych.

4.8. Potrzeba bardziej atrakcyjnej profilaktyki i bezpiecznych form spędzania czasu

Część młodzieży ocenia dotychczasowe działania profilaktyczne jako przeciętne lub mało przydatne. Jednocześnie uczniowie wskazują na potrzebę bezpiecznych miejsc i ciekawych form spędzania czasu, zajęć dotyczących stresu i emocji, większej liczby zajęć pozalekcyjnych oraz możliwości anonimowego kontaktu ze specjalistą.

Potrzeba lokalna: rozwój działań profilaktycznych dostosowanych do wieku i doświadczeń młodzieży, opartych nie tylko na przekazywaniu informacji, ale również na ćwiczeniu umiejętności psychospołecznych, wzmacnianiu odporności psychicznej, budowaniu relacji i tworzeniu atrakcyjnych alternatyw dla zachowań ryzykownych.

4.9. Potrzeba wzmacniania rodzin i współpracy międzyinstytucjonalnej

Problemy uzależnień, przemocy, zdrowia psychicznego i trudności wychowawczych często nakładają się na siebie. Oznacza to, że pomoc udzielana przez jedną instytucję może być niewystarczająca. Diagnoza wskazuje na potrzebę dalszej koordynacji działań, sprawniejszej wymiany informacji i wspólnego planowania pomocy.

Potrzeba lokalna: rozwijanie współpracy pomiędzy szkołami, CUS, GKRPA, Policją, Zespołem Interdyscyplinarnym, ochroną zdrowia i innymi podmiotami, a także wspólne szkolenia i działania kierowane do rodzin doświadczających kilku problemów jednocześnie.

4.10. Potrzeba utrzymania działań ograniczających dostępność alkoholu dla osób nieuprawnionych

W Gminie funkcjonują mechanizmy kontroli sprzedaży alkoholu, a sprzedawcy deklarują znajomość zasad sprzedaży i doświadczenia związane z odmową sprzedaży osobom nietrzeźwym.

Jednocześnie rosnąca liczba punktów sprzedaży i zezwoleń oraz doświadczenia sprzedawców związane z próbami zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe wskazują na potrzebę dalszego monitorowania tego obszaru.

Potrzeba lokalna: kontynuowanie kontroli i działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców, przypominanie zasad odpowiedzialnej sprzedaży, współpraca z Policją i GKRPA oraz działania informacyjne skierowane do mieszkańców.

4.11. Grupy wymagające szczególnej uwagi

W świetle całej diagnozy szczególnego uwzględnienia w Programie wymagają: dzieci i młodzież, młodzi dorośli, osoby w kryzysie psychicznym, osoby doświadczające przemocy, rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi oraz osoby z problemami uzależnień.

Jednocześnie działania powinny mieć charakter możliwie wczesny i obejmować zarówno profilaktykę, jak i pomoc oraz interwencję.

4.12. Ogólny kierunek odpowiedzi na potrzeby lokalne

Wyniki diagnozy wskazują, że lokalny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień powinien rozwijać się w sposób kompleksowy. Najważniejsze potrzeby koncentrują się wokół pięciu wzajemnie powiązanych obszarów: profilaktyki dzieci i młodzieży, zwiększania dostępności specjalistycznej pomocy, wzmacniania rodzin, przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom behawioralnym oraz ograniczania szkód związanych z alkoholem i innymi substancjami psychoaktywnymi.

Takie ujęcie jest spójne zarówno z wynikami badań, jak i z potrzebami wskazywanymi przez mieszkańców, sprzedawców oraz przedstawicieli lokalnych instytucji i może stanowić podstawę do sformułowania celów szczegółowych, zadań, wskaźników oraz zasad monitorowania Programu na lata 2027–2030.

5. ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do mieszkańców Gminy Gołdap, ze szczególnym uwzględnieniem:

- osób zmagających się z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych;
- osób zagrożonych wystąpieniem uzależnienia, w tym uzależnień behawioralnych;
- dzieci i młodzieży;
- rodziców, opiekunów oraz rodzin doświadczających trudności w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- osób doświadczających przemocy domowej oraz osób narażonych na jej występowanie;
- osób znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, potrzebujących wsparcia psychologicznego, terapeutycznego lub specjalistycznego poradnictwa;

- nauczycieli, wychowawców oraz innych przedstawicieli środowiska oświatowego;
- przedstawicieli instytucji i podmiotów zaangażowanych w realizację działań z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej.

6. CEL GŁÓWNY

Celem głównym Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Gołdap na lata 2027–2030 jest ograniczanie używania alkoholu, narkotyków, nowych substancji psychoaktywnych oraz innych substancji i zachowań mogących prowadzić do uzależnienia, ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych związanych z tymi zjawiskami, zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej, psychologicznej, psychospołecznej i prawnej, wzmacnianie rodziny i czynników chroniących dzieci i młodzież oraz rozwijanie skutecznego, dostępnego i skoordynowanego lokalnego systemu profilaktyki, wczesnej interwencji i pomocy na terenie Gminy Gołdap.

Cel główny wynika bezpośrednio z wyników diagnozy, która wskazała na współwystępowanie problemów alkoholowych, używania narkotyków, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych, przemocy, trudności rodzinnych, problemów zdrowia psychicznego oraz ograniczonej dostępności części form pomocy specjalistycznej. Jednocześnie diagnoza wskazuje na istnienie istotnych zasobów lokalnych, w tym funkcjonowanie GKRPA, CUS, Zespołu Interdyscyplinarnego, Policji, szkół, Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, grup wsparcia i specjalistów pracujących w placówkach oświatowych.

Realizacja celu głównego będzie prowadzona z wykorzystaniem profilaktyki powszechnej, selektywnej i wskazującej, działań informacyjnych, edukacyjnych, terapeutycznych, pomocowych i interwencyjnych, a także działań środowiskowych i wzmacniających czynniki chroniące.

Szczególna uwaga zostanie skierowana na dzieci i młodzież, młodych dorosłych, osoby znajdujące się w kryzysie psychicznym, osoby doświadczające przemocy, rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi oraz osoby z problemami uzależnień.

7. CELE SZCZEGÓŁOWE

Cel szczegółowy 1. Ograniczanie używania alkoholu oraz zmniejszenie szkód zdrowotnych i społecznych związanych ze spożywaniem alkoholu.

Cel odpowiada na wyniki diagnozy wskazujące, że alkohol pozostaje jedną z najważniejszych substancji zmniejszanie szkód zdrowotnych i psychoaktywnych obecnych w środowisku lokalnym. Jednocześnie dane dotyczące młodzieży pokazują, że spożywaniem alkoholu w części wskaźników sytuacja w Gminie Gołdap jest korzystniejsza niż wyniki ogólnopolskiego badania ESPAD 2024, co należy traktować jako ważny zasób, ale nie jako podstawę do ograniczenia działań profilaktycznych. Nadal występują doświadczenia upijania się, zachowania związane z nietrzeźwością, zakłócaniem porządku publicznego oraz prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu lub innych substancji.

Cel szczegółowy 2. Ograniczanie używania narkotyków, dopalaczy, nowych substancji psychoaktywnych i innych środków psychoaktywnych oraz zwiększenie możliwości wczesnego reagowania.

Cel wynika z jednego z najbardziej wymagających obszarów zidentyfikowanych w diagnozie. W przypadku wielu analizowanych substancji wyniki lokalne uczniów były niekorzystne w porównaniu z orientacyjnym porównaniu z ESPAD 2024, a szczególnego znaczenia nabiera kontakt części młodzieży z nowymi substancjami psychoaktywnymi. Działania powinny obejmować zarówno profilaktykę powszechną, jak i szybkie rozpoznawanie zachowań ryzykownych, edukację rodziców i nauczycieli oraz dostęp do pomocy dla osób zagrożonych uzależnieniem i osób już używających substancji.

Cel szczegółowy 3. Zwiększanie dostępności i jakości pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, psychospołecznej i prawnej dla osób z problemami uzależnień oraz ich rodzin.

Diagnoza wskazała na potrzebę zwiększenia dostępności specjalistów, zwłaszcza psychologów, psychiatrów, terapeutów uzależnień oraz specjalistów pracujących z uzależnieniami behawioralnymi. Jednocześnie w Gminie funkcjonują formy wsparcia, które powinny być rozwijane i lepiej wykorzystywane, w tym Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, GKRPA, grupy samopomocowe, CUS i pomoc specjalistów w szkołach.

Cel szczegółowy 4. Wzmacnianie rodzin oraz czynników chroniących dzieci i młodzież.

Celem jest wzmacnianie rodziny jako podstawowego środowiska wychowawczego i profilaktycznego, rozwijanie kompetencji rodzicielskich, poprawa komunikacji w rodzinie i zwiększanie zdolności dorosłych do rozpoznawania oraz odpowiedniego reagowania na zachowania ryzykowne dzieci i młodzieży. Diagnoza wskazała, że problemy zdrowia psychicznego i trudności opiekuńczo-wychowawcze należą do najpoważniejszych problemów wskazywanych przez przedstawicieli instytucji.

Jednocześnie zdecydowana większość uczniów pozytywnie ocenia relacje z rodzicami lub opiekunami, nauczycielami i rówieśnikami. Dobre relacje rodzinne i szkolne powinny być zatem świadomie wzmacniane jako ważny czynnik chroniący.

Cel szczegółowy 5. Rozwijanie profilaktyki uzależnień behawioralnych oraz wzmocnienie kompetencji psychospołecznych i bezpieczeństwa cyfrowego dzieci, młodzieży i rodzin.

Cel odpowiada na wyraźnie zaznaczający się w diagnozie problem nadmiernego korzystania z telefonu, Internetu i mediów społecznościowych, bezpieczeństwa cyfrowego i grania oraz innych zachowań mogących prowadzić do uzależnienia. Przedstawiciele instytucji uznali nadmierne korzystanie z telefonu lub mediów społecznościowych za największe wyzwanie w obszarze uzależnień behawioralnych dzieci i młodzieży. Profilaktyka powinna obejmować również cyberprzemoc, hejt, bezpieczeństwo w sieci, higienę cyfrową, problemy związane z hazardem oraz wzmacnianie umiejętności radzenia sobie ze stresem i emocjami.

Cel szczegółowy 6. Ograniczanie przemocy związanej z problemami uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy jako czynnikom ryzyka zachowań problemowych.

Cel wynika z obecności przemocy w doświadczeniach dzieci i młodzieży oraz z danych instytucjonalnych dotyczących przemocy domowej. W latach 2023–2025 liczba procedur „Niebieskie Karty" wynosiła odpowiednio 69, 106 i 71, a w 2025 r. pomocą objęto 147 osób doświadczających przemocy, w tym 87 dzieci. Działania będą koncentrować się na profilaktyce przemocy, wczesnym rozpoznawaniu sytuacji zagrożenia, zwiększaniu kompetencji rodziców, nauczycieli i osób pracujących z dziećmi, a także wzmacnianiu współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi
w pomoc osobom doświadczającym przemocy i osobom stosującym przemoc.

Cel szczegółowy 7. Wzmocnienie lokalnego systemu profilaktyki, pomocy, współpracy międzyinstytucjonalnej oraz rozpoznawalności dostępnego wsparcia.

Cel odpowiada na potrzebę dalszego rozwijania istniejącego systemu, poprawy przepływu informacji, wspólnego planowania działań oraz zwiększania wiedzy mieszkańców o miejscach i sposobach uzyskania pomocy. Diagnoza pokazała, że mimo funkcjonowania wielu instytucji i form wsparcia część mieszkańców nie wie, gdzie szukać pomocy w przypadku uzależnienia, przemocy czy problemów behawioralnych. Jednocześnie mieszkańcy wskazywali potrzebę większej liczby specjalistów, działań skierowanych do młodzieży i większego wsparcia rodzin.

8. ZADANIA I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Realizacja celów szczegółowych Programu będzie odbywała się poprzez zadania przypisane do poszczególnych obszarów problemowych. Przyjęty układ odzwierciedla wyniki diagnozy Gminy Gołdap, w szczególności zidentyfikowane problemy dotyczące alkoholu, narkotyków i dopalaczy, uzależnień behawioralnych, przemocy, zdrowia psychicznego, funkcjonowania rodzin oraz dostępności pomocy specjalistycznej. Jednocześnie uwzględnia istniejące zasoby lokalne i potrzebę dalszego rozwijania współpracy pomiędzy podmiotami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i pomocy

CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Ograniczanie używania alkoholu oraz zmniejszanie szkód zdrowotnych i społecznych związanych ze spożywaniem alkoholu

Zadanie 1. Prowadzenie profilaktycznej działalności dotyczącej alkoholu oraz ograniczanie szkód związanych z jego używaniem

W ramach zadania planuje się:

- prowadzenie systematycznych działań profilaktycznych dotyczących używania alkoholu;
- prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących ograniczania spożycia alkoholu oraz szkód zdrowotnych i społecznych związanych z jego używaniem.
- realizację programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego oraz o potwierdzonej skuteczności lub opartych na podstawach naukowych dostosowanych do wieku odbiorców;

- prowadzenie działań skierowanych do dzieci i młodzieży dotyczących presji rówieśniczej, podejmowania bezpiecznych decyzji i radzenia sobie w sytuacjach związanych z alkoholem;
- rozwijanie działań dotyczących wczesnej inicjacji alkoholowej;
- prowadzenie działań edukacyjnych dla rodziców dotyczących wpływu alkoholu na funkcjonowanie dzieci i młodzieży;
- prowadzenie działań dotyczących ograniczania zachowań związanych z nietrzeźwością;
- prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących odpowiedzialności za prowadzenie pojazdów po spożyciu alkoholu;
- prowadzenie kampanii społecznych dotyczących odpowiedzialnego korzystania z alkoholu;
- współpracę ze szkołami, Policją, GKRPA, CUS, ochroną zdrowia i innymi podmiotami;
- wspieranie działań środowiskowych promujących zdrowy i aktywny styl życia;
- prowadzenie działań skierowanych do grup szczególnie narażonych na problemy związane z alkoholem;
- rozwijanie działań ograniczających negatywne skutki nadużywania alkoholu w środowisku lokalnym.

Zadanie 2. Ograniczanie dostępności alkoholu dla osób nieuprawnionych oraz wzmacnianie odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu

W ramach zadania planuje się:

- prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie wynikającym z obowiązujących przepisów;
- podejmowanie działań w przypadku naruszenia przepisów dotyczących sprzedaży alkoholu;
- monitorowanie przypadków sprzedaży alkoholu osobom nieuprawnionym;
- edukowanie sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- organizowanie szkoleń dotyczących odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu;
- przypominanie zasad dotyczących kontroli wieku klientów;
- edukowanie sprzedawców w zakresie żądania dokumentu tożsamości w przypadku wątpliwości co do wieku nabywcy;
- rozwijanie umiejętności odmawiania sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym;
- rozwijanie współpracy pomiędzy sprzedawcami, GKRPA i Policją;
- prowadzenie działań informacyjnych dla przedsiębiorców prowadzących sprzedaż alkoholu;
- monitorowanie lokalnego rynku sprzedaży alkoholu;
- analizowanie zmian liczby punktów sprzedaży i wydawanych zezwoleń;
- podejmowanie, w granicach kompetencji właściwych organów, działań służących ograniczaniu negatywnych skutków nadmiernej dostępności alkoholu;
- podejmowanie działań wynikających z kompetencji gminy w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących sprzedaży i reklamy alkoholu;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy i promocji napojów alkoholowych oraz zasad sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieuprawnionym, a także podejmowanie działań w przypadkach przewidzianych obowiązującymi przepisami.

CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Ograniczanie używania narkotyków, dopalaczy, nowych substancji psychoaktywnych i innych środków psychoaktywnych oraz zwiększanie możliwości wczesnego reagowania

Zadanie 1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie przeciwdziałania narkomanii

W ramach zadania planuje się:

- prowadzenie działań profilaktycznych dotyczących narkotyków, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych;
- prowadzenie działań dotyczących nowych substancji psychoaktywnych;
- realizację programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego oraz o potwierdzonej skuteczności lub opartych na podstawach naukowych dostosowanych do wieku odbiorców;
- prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących skutków używania substancji psychoaktywnych;
- zwiększanie wiedzy dzieci i młodzieży na temat ryzyka związanego z używaniem substancji;
- edukację rodziców i nauczycieli w zakresie rozpoznawania zachowań mogących wskazywać na używanie substancji;
- prowadzenie działań dotyczących presji rówieśniczej i umiejętności odmawiania;
- rozwijanie umiejętności podejmowania bezpiecznych decyzji;
- prowadzenie działań dotyczących radzenia sobie ze stresem i trudnymi emocjami;
- organizowanie kampanii i przedsięwzięć profilaktycznych;
- prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do rodziców i opiekunów;
- udostępnianie informacji o miejscach, w których można uzyskać pomoc;
- współpracę szkół, CUS, Policji, GKRPA, ochrony zdrowia i innych podmiotów;
- wspieranie lokalnych inicjatyw profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania narkomanii.

Zadanie 2. Wczesna interwencja oraz ograniczanie szkód związanych z używaniem substancji psychoaktywnych

W ramach zadania planuje się:

- rozwijanie systemu wczesnego rozpoznawania problemów związanych z używaniem alkoholu, narkotyków, dopalaczy i innych substancji;
- prowadzenie konsultacji dla dzieci, młodzieży i rodziców;
- rozwijanie możliwości szybkiego kierowania osób potrzebujących do specjalistycznej pomocy;
- wspieranie współpracy szkoły, rodziny i podmiotów pomocowych w sytuacji pojawienia się zachowań ryzykownych;
- prowadzenie działań ograniczających skutki zdrowotne i społeczne używania substancji;
- wspieranie osób zagrożonych uzależnieniem;
- kierowanie osób uzależnionych do odpowiednich form leczenia i terapii;
- wspieranie osób po ukończonym leczeniu;
- rozwijanie działań ograniczających ryzyko nawrotów;
- wspieranie rodzin osób używających substancji psychoaktywnych;

- rozwijanie współpracy pomiędzy szkołami, CUS, GKRPA, Policją, ochroną zdrowia i innymi podmiotami;
- prowadzenie działań umożliwiających możliwie szybkie reagowanie w sytuacji pojawienia się pierwszych sygnałów problemu;
- kierowanie osób i rodzin do odpowiednich form pomocy zgodnie z rozpoznanymi potrzebami;
- udzielanie pomocy społecznej osobom uzależnionym oraz rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz podejmowanie działań służących ich integracji ze środowiskiem lokalnym, z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

CEL SZCZEGÓŁOWY 3. Zwiększanie dostępności i jakości pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, psychospołecznej i prawnej dla osób z problemami uzależnień oraz ich rodzin

Zadanie 1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz osób zagrożonych uzależnieniem

W ramach zadania planuje się:

- zapewnienie mieszkańcom dostępu do Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego;
- rozwijanie działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego;
- prowadzenie konsultacji ze specjalistą psychoterapii uzależnień;
- udzielanie informacji o dostępnych formach leczenia, terapii i rehabilitacji;
- motywowanie osób z problemem alkoholowym do podjęcia leczenia;
- podejmowanie przez GKRPA czynności związanych z motywowaniem osób uzależnionych do leczenia;
- podejmowanie działań związanych z kierowaniem osób na badania i postępowania dotyczące leczenia odwykowego;
- wspieranie osób pozostających w procesie leczenia;
- wspieranie osób po zakończeniu leczenia;
- rozwijanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień;
- zwiększanie dostępności pomocy dla osób zagrożonych uzależnieniem od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych;
- zwiększanie dostępności pomocy w przypadku uzależnień behawioralnych;
- wspieranie działań służących utrzymaniu efektów terapii;
- rozwijanie dostępności konsultacji psychologicznych i terapeutycznych;
- informowanie mieszkańców o możliwościach korzystania z pomocy w Gminie i poza jej terenem.

Zadanie 2. Udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy uzależnień

W ramach zadania planuje się:

- udzielanie rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej;
- prowadzenie konsultacji dla członków rodzin osób uzależnionych;
- wspieranie osób współuzależnionych;

- wspieranie rodziców i opiekunów dzieci wychowujących się w rodzinach dotkniętych uzależnieniem;
- rozwijanie działań edukacyjnych dotyczących funkcjonowania rodziny z problemem uzależnienia;
- wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych;
- umożliwianie korzystania z poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego i prawnego;
- kierowanie osób i rodzin do właściwych podmiotów pomocy;
- wspieranie osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- współpracę z Zespołem Interdyscyplinarnym, CUS, Policją, szkołami i ochroną zdrowia;
- wspieranie rodzin wieloproblemowych;
- rozwijanie działań na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin;
- rozwijanie kompetencji osób i podmiotów pracujących z rodzinami;
- zapewnianie możliwości szybkiej konsultacji w sytuacji pojawienia się problemu uzależnienia, przemocy lub kryzysu rodzinnego.

CEL SZCZEGÓŁOWY 4. Wzmacnianie rodziny oraz czynników chroniących dzieci i młodzież

Zadanie 1. Rozwijanie działań skierowanych do rodziców i opiekunów

W ramach zadania planuje się:

- prowadzenie warsztatów i spotkań dla rodziców dotyczących kompetencji opiekuńczo-wychowawczych;
- rozwijanie umiejętności rozpoznawania pierwszych sygnałów używania substancji psychoaktywnych;
- edukację rodziców w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom;
- edukację dotyczącą bezpieczeństwa cyfrowego dzieci i młodzieży;
- wspieranie rodziców w rozwijaniu właściwej komunikacji z dzieckiem;
- przekazywanie wiedzy dotyczącej zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży;
- edukację dotyczącą reagowania na przemoc rówieśniczą i cyberprzemoc;
- rozwijanie umiejętności reagowania na zachowania ryzykowne;
- promowanie pozytywnych relacji rodzinnych jako czynnika chroniącego;
- prowadzenie konsultacji indywidualnych dla rodziców;
- kierowanie rodzin wymagających pogłębionej pomocy do odpowiednich specjalistów;
- wspieranie działań grupowych i środowiskowych wzmacniających rodziny;
- organizowanie działań rozwijających kompetencje opiekuńczo-wychowawcze;
- prowadzenie działań wspierających rodziców w sytuacjach kryzysowych;
- prowadzenie lub wspieranie działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych, zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej w zakresie prowadzenia placówki wsparcia dziennego w szczególności na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym lub narkotykowym, przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze albo zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zadanie 2. Rozwijanie bezpiecznych, atrakcyjnych i konstruktywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież

W ramach zadania planuje się:

- organizowanie i wspieranie zajęć sportowych;
- rozwijanie kół zainteresowań;
- wspieranie działań kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych;
- rozwijanie zajęć i działań środowiskowych;
- wspieranie świetlic i klubów przeznaczonych dla dzieci i młodzieży;
- tworzenie miejsc sprzyjających bezpiecznemu spotykaniu się młodzieży;
- organizowanie wydarzeń integracyjnych i środowiskowych;
- wykorzystywanie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej Gminy;
- wykorzystywanie potencjału przyrodniczego, uzdrowiskowego i turystycznego Gminy;
- tworzenie alternatywy dla zachowań związanych z używaniem substancji psychoaktywnych;
- tworzenie alternatywy dla nadmiernego korzystania z Internetu i gier;
- rozwijanie inicjatyw, w których młodzież aktywnie uczestniczy w przygotowaniu i realizacji działań;
- wspieranie działań integrujących dzieci i młodzież;
- wspieranie aktywności rozwijających zainteresowania, kompetencje społeczne i poczucie sprawczości;
- wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej w zakresie prowadzenia placówki wsparcia dziennego w szczególności na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym lub narkotykowym, przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze albo zagrożonych wykluczeniem społecznym.

CEL SZCZEGÓŁOWY 5. Rozwijanie profilaktyki uzależnień behawioralnych oraz wzmacnianie kompetencji psychospołecznych i bezpieczeństwa cyfrowego dzieci, młodzieży i rodzin

Zadanie 1. Przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym, cyberprzemocy oraz zagrożeniom związanym z korzystaniem z Internetu i urządzeń cyfrowych

W ramach zadania planuje się:

- prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących problemowego korzystania z Internetu;
- prowadzenie działań dotyczących nadmiernego korzystania z telefonu;
- edukację dotyczącą higieny cyfrowej;
- prowadzenie działań profilaktycznych dotyczących korzystania z mediów społecznościowych;
- profilaktykę problemowego grania w gry komputerowe;
- edukację dotyczącą hazardu, w tym hazardu internetowego;
- przeciwdziałanie cyberprzemocy i hejtowi;
- edukowanie dzieci i rodziców w zakresie bezpieczeństwa w sieci;
- rozwijanie umiejętności rozpoznawania sygnałów problemowego korzystania z technologii;
- zapewnianie możliwości konsultacji specjalistycznej dla dzieci, młodzieży i rodzin;
- rozwijanie współpracy szkół i rodziców w zakresie przeciwdziałania problemom cyfrowym;

- prowadzenie działań zwiększających świadomość mieszkańców w zakresie uzależnień behawioralnych;
- prowadzenie działań dotyczących równowagi pomiędzy aktywnością cyfrową a aktywnością społeczną, fizyczną i rekreacyjną;
- rozwijanie działań dotyczących odpowiedzialnego korzystania z technologii.

Zadanie 2. Wspieranie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży oraz rozwijanie kompetencji psychospołecznych

W ramach zadania planuje się:

- prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących zdrowia psychicznego;
- rozwijanie umiejętności rozpoznawania własnych emocji;
- rozwijanie umiejętności radzenia sobie ze stresem;
- rozwijanie umiejętności rozwiązywania problemów;
- wzmacnianie odporności psychicznej dzieci i młodzieży;
- rozwijanie umiejętności komunikowania potrzeb i proszenia o pomoc;
- tworzenie możliwości anonimowego kontaktu z osobą udzielającą wsparcia;
- prowadzenie działań zmniejszających ryzyko zachowań autodestrukcyjnych i innych zachowań ryzykownych;
- zwiększanie wiedzy rodziców i nauczycieli dotyczącej sygnałów kryzysu psychicznego;
- kierowanie dzieci i młodzieży do specjalistycznej pomocy w sytuacjach wymagających pogłębionej interwencji;
- współpracę szkół z psychologami, pedagogami, specjalistami i innymi podmiotami;
- prowadzenie działań integracyjnych i wzmacniających poczucie przynależności;
- wspieranie działań budujących pozytywne relacje rodzinne i rówieśnicze;
- rozwijanie działań profilaktycznych łączących ochronę zdrowia psychicznego z przeciwdziałaniem uzależnieniom.

CEL SZCZEGÓŁOWY 6. Ograniczanie przemocy związanej z problemami uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy jako czynnikom ryzyka zachowań problemowych.

Zadanie 1. Przeciwdziałanie przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy

W ramach zadania planuje się:

- prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących przemocy i sposobów reagowania;
- edukację dzieci i młodzieży dotyczącą przemocy rówieśniczej;
- edukację dzieci i młodzieży dotyczącą cyberprzemocy i hejtu;
- działania wzmacniające umiejętności rozwiązywania konfliktów;
- rozwijanie kompetencji nauczycieli, wychowawców i innych osób pracujących z dziećmi;
- edukację rodziców w zakresie rozpoznawania sygnałów przemocy;
- zapewnianie osobom doświadczającym przemocy dostępu do pomocy psychologicznej;
- zapewnianie dostępu do pomocy prawnej, pedagogicznej i socjalnej;
- współpracę z Zespołem Interdyscyplinarnym;
- współpracę z CUS, Policją, szkołami i ochroną zdrowia;

- wspieranie działań podejmowanych w ramach procedury „Niebieskie Karty”;
- wspieranie działań kierowanych do osób stosujących przemoc;
- rozwijanie działań na rzecz bezpieczeństwa dzieci obecnych w rodzinach, w których występuje przemoc;
- wspieranie wczesnej interwencji w sytuacjach zagrożenia przemocą;
- rozwijanie działań zapobiegających przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy.

Zadanie 2. Rozwijanie działań wczesnej interwencji i skoordynowanej pomocy w sytuacjach kryzysowych

W ramach zadania planuje się:

- wczesne rozpoznawanie problemów związanych z uzależnieniami, przemocą, kryzysem psychicznym i trudnościami wychowawczymi;
- szybkie kierowanie osób potrzebujących do odpowiednich form pomocy;
- rozwijanie współpracy pomiędzy szkołami, rodzinami i instytucjami pomocowymi;
- współpracę GKRPA, CUS, Policji, Zespołu Interdyscyplinarnego, szkół i ochrony zdrowia;
- rozwijanie mechanizmów szybkiej wymiany informacji z zachowaniem obowiązujących przepisów;
- wspólne podejmowanie działań w przypadku występowania kilku problemów jednocześnie;
- rozwijanie działań na rzecz rodzin wieloproblemowych;
- kierowanie osób i rodzin do pomocy specjalistycznej;
- rozwijanie działań interwencyjnych wobec sytuacji stwarzających zagrożenie dla dzieci i młodzieży;
- podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia pogłębiania się sytuacji kryzysowej;
- rozwijanie możliwości konsultacji specjalistycznej;
- zwiększanie kompetencji osób pracujących z osobami i rodzinami w kryzysie;
- wspieranie działań na rzecz dzieci i młodzieży wymagających szybkiej pomocy;
- rozwijanie lokalnego modelu współpracy w sytuacjach wymagających zaangażowania więcej niż jednej instytucji.

CEL SZCZEGÓŁOWY 7. Wzmocnienie lokalnego systemu profilaktyki, pomocy, współpracy międzyinstytucjonalnej oraz rozpoznawalności dostępnego wsparcia

Zadanie 1. Wspieranie realizacji zadań Programu przez instytucje, organizacje pozarządowe i inne podmioty działające na rzecz mieszkańców

W ramach zadania planuje się:

- zlecanie lub powierzanie organizacjom pozarządowym realizacji zadań z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom, zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- dofinansowywanie działań profilaktycznych i edukacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz inne uprawnione podmioty;
- wspieranie realizacji programów profilaktycznych w szkołach i placówkach oświatowych, w tym programów dotyczących alkoholu, narkotyków, dopalaczy, uzależnień behawioralnych, cyberprzemocy i zdrowia psychicznego;

- wspieranie działań profilaktycznych realizowanych w świetlicach i innych miejscach prowadzących działalność opiekuńczo-wychowawczą;
- wspieranie funkcjonowania grup samopomocowych i inicjatyw środowiskowych służących osobom z problemami uzależnień i ich rodzinom;
- wspieranie działań podmiotów prowadzących zajęcia i przedsięwzięcia służące rozwijaniu bezpiecznych i konstruktywnych form spędzania czasu przez dzieci i młodzież;
- wspieranie inicjatyw organizacji i podmiotów lokalnych kierowanych do rodzin, dzieci, młodzieży i osób zagrożonych uzależnieniem;
- wspieranie działań realizowanych przez podmioty posiadające odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia pomocy terapeutycznej, psychologicznej, pedagogicznej lub specjalistycznej;
- zapewnianie możliwości realizacji działań przez podmioty posiadające doświadczenie w pracy z osobami uzależnionymi, rodzinami oraz dziećmi i młodzieżą;
- wspieranie przedsięwzięć środowiskowych i lokalnych inicjatyw służących ograniczaniu problemów alkoholowych, narkomanii i innych zachowań ryzykownych;
- wspieranie działań organizacji i podmiotów prowadzących działania na rzecz osób doświadczających skutków uzależnień oraz członków ich rodzin;
- wykorzystywanie istniejącej infrastruktury i zasobów lokalnych, w tym szkół, świetlic, obiektów sportowych i innych miejsc, do realizacji zadań profilaktycznych;
- wspieranie inicjatyw mieszkańców, organizacji społecznych i innych podmiotów, które odpowiadają na rozpoznane w diagnozie potrzeby lokalne;
- wspieranie realizacji działań wynikających z lokalnych potrzeb rozpoznanych w diagnozie, w szczególności dotyczących dzieci i młodzieży, rodzin oraz osób z problemami uzależnień;
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie lub finansowanie, w zakresie właściwości Gminy, działań związanych z funkcjonowaniem centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zadanie 2. Wzmocnienie współpracy interdyscyplinarnej i kompetencji osób realizujących zadania Programu

W ramach zadania planuje się:

- organizowanie wspólnych szkoleń dla przedstawicieli instytucji;
- rozwijanie kompetencji osób pracujących z osobami uzależnionymi;
- prowadzenie szkoleń z zakresu wczesnego rozpoznawania używania substancji psychoaktywnych;
- prowadzenie szkoleń dla realizatorów programów rekomendowanych oraz inne szkolenia /warsztaty dla nauczycieli/ wychowawców/ pedagogów szkolnych z zakresu profilaktyki uzależnień;
- działania w obszarze dotyczącym FAS/FASD, w tym kształcenie personelu medycznego w zakresie umiejętności rozpoznawania wzorów picia i podejmowania interwencji wobec pacjentów pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie oraz na temat FASD;
- prowadzenie szkoleń dotyczących uzależnień behawioralnych;
- prowadzenie szkoleń dotyczących cyberprzemocy i bezpieczeństwa cyfrowego;
- prowadzenie szkoleń dotyczących pracy z rodzinami wieloproblemowymi;
- prowadzenie szkoleń dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej;
- doskonalenie współpracy w ramach procedury „Niebieskie Karty”;

- poprawę przepływu informacji pomiędzy instytucjami z zachowaniem obowiązujących przepisów;
- wspólne planowanie działań profilaktycznych;
- rozwijanie partnerstw lokalnych;
- tworzenie i aktualizowanie informacji o dostępnych usługach i formach pomocy;
- w miarę możliwości tworzenie wspólnego kalendarza działań profilaktycznych i środowiskowych;
- prowadzenie wspólnych inicjatyw służących wymianie doświadczeń i dobrych praktyk, w tym w ramach Porozumienia Skuteczny Samorząd – Efektywna Profilaktyka (dalej: PSSEP).

Zadanie 3. Zwiększanie rozpoznawalności pomocy oraz monitorowanie realizacji Programu i zmian w sytuacji lokalnej

W ramach zadania planuje się:

- prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy;
- opracowanie i rozpowszechnianie aktualnej informacji o miejscach i sposobach uzyskania pomocy;
- publikowanie informacji w szkołach, instytucjach publicznych i przestrzeni lokalnej;
- wykorzystywanie strony internetowej Gminy i innych kanałów komunikacji;
- kierowanie informacji bezpośrednio do dzieci i młodzieży oraz rodziców;
- informowanie o pomocy dla osób uzależnionych od alkoholu;
- informowanie o pomocy dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych;
- informowanie o pomocy dotyczącej uzależnień behawioralnych;
- informowanie o dostępnej pomocy psychologicznej i psychiatrycznej;
- informowanie o pomocy dla osób doświadczających przemocy;
- informowanie o pomocy dla rodzin;
- zwiększanie wiedzy mieszkańców o Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym, GKRPA, CUS, Zespole Interdyscyplinarnym i innych formach wsparcia;
- gromadzenie danych dotyczących realizacji Programu;
- monitorowanie liczby osób korzystających z poszczególnych form pomocy;
- monitorowanie działań profilaktycznych realizowanych w szkołach i środowisku lokalnym;
- monitorowanie udziału dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli w działaniach;
- monitorowanie działań GKRPA i Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego;
- analizowanie danych dotyczących interwencji Policji związanych z alkoholem i narkotykami;
- analizowanie danych dotyczących procedur „Niebieskie Karty” i przemocy domowej;
- monitorowanie danych dotyczących punktów sprzedaży alkoholu i zezwoleń;
- monitorowanie dostępności pomocy specjalistycznej;
- analizowanie zmian dotyczących używania alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych;
- monitorowanie problemów uzależnień behawioralnych;
- okresową ocenę skuteczności realizowanych działań;
- wykorzystywanie wyników monitoringu do modyfikowania kolejnych działań;
- przeprowadzanie okresowych analiz potrzeb mieszkańców;

- prowadzenie lub zlecanie badań i diagnoz lokalnych w zakresie niezbędnym do oceny sytuacji.

9. REALIZATORZY I PARTNERZY

Realizatorem i koordynatorem Programu jest Gmina Gołdap, działająca za pośrednictwem Urzędu Miejskiego w Gołdapi – Wydziału Oświaty i Spraw Społecznych.

Wydział Oświaty i Spraw Społecznych odpowiada w szczególności za:

1. koordynowanie realizacji celów i zadań Programu;
2. przygotowywanie rocznych planów działań i planów finansowych;
3. przygotowywanie i prowadzenie postępowań służących wyborowi wykonawców zadań Programu, w zakresie właściwości Wydziału;
4. współpracę z realizatorami, wykonawcami i partnerami Programu;
5. zbieranie, weryfikowanie i analizowanie danych monitoringowych;
6. sporządzanie rocznego zestawienia wyników monitoringu i oceny realizacji Programu;
7. przygotowywanie informacji, sprawozdań i raportów wymaganych przepisami prawa oraz postanowieniami Programu;
8. koordynowanie ewaluacji śródokresowej i końcowej;
9. upowszechnianie informacji o realizowanych działaniach oraz dostępnych miejscach i formach pomocy.

Poszczególne zadania Programu mogą być realizowane przez właściwe jednostki organizacyjne Gminy, instytucje, organizacje i inne uprawnione podmioty, a także przez wykonawców wyłonionych w postępowaniach przeprowadzonych zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz wewnętrznymi regulacjami dotyczącymi udzielania zamówień.

Realizacja Programu odbywa się we współpracy w szczególności z:

1. Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gołdapi;
2. Punktem Informacyjno-Konsultacyjnym w Gołdapi;
3. Centrum Usług Społecznych w Gołdapi;
4. Zespołem Interdyscyplinarnym w Gminie Gołdap;
5. placówką wsparcia dziennego;
6. Komendą Powiatową Policji w Gołdapi;
7. Straż Miejska w Gołdapi;
8. placówkami oświatowymi;
9. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Gołdapi;
10. Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Gołdapi;
11. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi;
12. podmiotami leczniczymi i placówkami leczenia uzależnień;

13. Domem Kultury w Gołdapi, Biblioteką Publiczną w Gołdapi, sołectwami i świetlicami wiejskimi;
14. Sądem Rejonowym w Olecku, kuratorami sądowymi oraz biegłymi w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, w zakresie wynikającym z ich właściwości i kompetencji;
15. organizacjami pozarządowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, klubami sportowymi, grupami samopomocowymi, parafiami i innymi podmiotami uprawnionymi do realizacji zadań Programu;
16. wykonawcami wyłonionymi w postępowaniach o udzielenie zamówienia, posiadającymi kwalifikacje, doświadczenie, uprawnienia oraz potencjał organizacyjny odpowiednie do rodzaju i zakresu powierzonych zadań.

Wykonawcy mogą realizować w szczególności programy profilaktyczne, działania edukacyjne i szkoleniowe, konsultacje, badania, diagnozy, ewaluacje oraz inne usługi służące wykonaniu celów i zadań Programu. Szczegółowy zakres zadania, wymagania wobec wykonawcy i osób prowadzących działania, standard realizacji, harmonogram, sposób dokumentowania, wskaźniki, zasady ewaluacji oraz obowiązki sprawozdawcze określa się w dokumentacji postępowania i zawartej umowie.

Wybór wykonawcy powinien uwzględniać nie tylko cenę, lecz również jakość merytoryczną proponowanych działań, doświadczenie wykonawcy, kwalifikacje osób realizujących zadanie, zgodność działania z Programem i diagnozą lokalną oraz możliwość osiągnięcia i udokumentowania zakładanych rezultatów. W przypadku programów profilaktycznych uwzględnia się również status programu, wymagania dotyczące jego realizacji oraz obowiązek przeprowadzenia pełnego cyklu zgodnie z przyjętym standardem.

Realizatorzy i wykonawcy Programu są zobowiązani do dokumentowania wykonanych działań, osiągniętych rezultatów i poniesionych wydatków oraz do przekazywania koordynatorowi danych niezbędnych do monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji Programu, w zakresie i terminach określonych w Programie, dokumentacji postępowania, zawartej umowie, porozumieniu albo zleceniu.

Powierzenie lub zlecenie realizacji zadania oraz przekazanie środków finansowych następuje na podstawie i w trybie wynikającym z obowiązujących przepisów. Wskazanie podmiotu jako realizatora lub partnera Programu nie stanowi samoistnej podstawy do przekazania temu podmiotowi środków finansowych ani do nałożenia na niego obowiązków niewynikających z przepisów prawa, zawartej umowy, porozumienia lub przyjętego zlecenia.

10. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA

Dla zapewnienia porównywalności danych przyjmuje się, że wartość bazowa oznacza wartość danego wskaźnika ustaloną za 2026 r. na podstawie źródła danych wskazanego w tabelach monitorowania. Jeżeli dane za 2026 r. nie są dostępne, są niepełne albo nie pozwalają na wiarygodne obliczenie wskaźnika, jako wartość bazową przyjmuje się ostatnią dostępną wartość odnoszącą się do pełnego okresu sprawozdawczego. W przypadku braku takich danych wartość bazową ustala się na podstawie wyników pierwszego pełnego roku realizacji Programu i wykazuje w pierwszym raporcie z jego wykonania.

Przy ustalaniu wartości bazowych i wyników osiągniętych w kolejnych latach stosuje się, w miarę możliwości, jednakowe definicje wskaźników, źródła danych, okresy sprawozdawcze i sposoby obliczania. Jeżeli nastąpi zmiana sposobu prowadzenia ewidencji, źródła danych albo definicji wskaźnika, informację o zmianie oraz jej wpływie na porównywalność wyników zamieszcza się w rocznym zestawieniu wyników monitoringu.

Liczbę osób objętych działaniami Programu wykazuje się jako liczbę unikalnych uczestników, o ile charakter działania i sposób prowadzenia dokumentacji pozwalają na ich wyodrębnienie bez naruszania przepisów o ochronie danych osobowych. Osobę uczestniczącą wielokrotnie w tym samym działaniu lub cyklu zajęć wykazuje się jeden raz w ramach danego wskaźnika i okresu sprawozdawczego.

Jeżeli ta sama osoba korzystała z różnych rodzajów działań, wsparcia lub pomocy, może zostać wykazana odrębnie w każdym właściwym wskaźniku. W takim przypadku danych dotyczących różnych form wsparcia nie sumuje się w celu ustalenia łącznej liczby unikalnych osób objętych Programem, chyba że prowadzona ewidencja pozwala na wyeliminowanie wielokrotnego wykazywania tej samej osoby.

Liczbę świadczeń, konsultacji, porad, spotkań, interwencji, uczestnictw, procedur i innych zdarzeń wykazuje się odrębnie od liczby osób. Jedna osoba może skorzystać z więcej niż jednego świadczenia, uczestniczyć w kilku spotkaniach albo zostać objęta kilkoma formami pomocy, dlatego liczby zdarzeń nie należy utożsamiać z liczbą ich odbiorców.

Jeżeli dokumentacja źródłowa nie pozwala na ustalenie liczby unikalnych osób, wykazuje się liczbę uczestnictw lub innych jednostek ewidencyjnych stosowanych przez realizatora, z jednoznacznym wskazaniem sposobu obliczenia wyniku. Dane pochodzące z różnych instytucji porównuje się wyłącznie wtedy, gdy odnoszą się do tego samego okresu, tej samej kategorii oraz odpowiadających sobie jednostek pomiaru.

Dane niepełnoroczne przedstawia się odrębnie i nie wykorzystuje się ich do bezpośredniego porównywania z danymi obejmującymi pełne lata kalendarzowe. Wartości nieustalone, nieporównywalne albo niemożliwe do wiarygodnego obliczenia oznacza się odpowiednią adnotacją wraz z podaniem przyczyny.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1.

Ograniczanie używania alkoholu oraz zmniejszanie szkód zdrowotnych i społecznych związanych ze spożywaniem alkoholu

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych	Pomiar	Odpowiedzialny
Liczba kampanii i działań profilaktycznych dotyczących alkoholu	wartość za 2026 r.	co najmniej 2 działania rocznie	sprawozdania Wydziału OSS, GKRPA, placówek oświatowych i realizatorów	rocznie	Wydział OSS / GKRPA / placówki oświatowe / realizatorzy
Liczba dzieci i młodzieży objętych programami profilaktycznymi o potwierdzonej skuteczności lub opartymi na podstawach naukowych	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	nie mniej niż 500 osób rocznie, objętych pełną realizacją programu	sprawozdania placówek oświatowych i realizatorów, listy uczestników lub inne dokumenty potwierdzające udział	rocznie	Wydział OSS / placówki oświatowe / realizatorzy
Odsetek uczestników, u których po zakończeniu programu stwierdzono wzrost wiedzy dotyczącej ryzyka i szkód związanych z używaniem alkoholu	wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu, chyba że dostępne są porównywalne wyniki z 2026 r.	co najmniej 60% uczestników objętych pomiarem	wyniki anonimowych testów lub ankiet przeprowadzonych przed rozpoczęciem i po zakończeniu programu; sprawozdania realizatorów	po zakończeniu programu, zbiorczo rocznie	Wydział OSS / placówki oświatowe / realizatorzy
Liczba rodziców, opiekunów i nauczycieli objętych działaniami edukacyjnymi dotyczącymi alkoholu	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	co najmniej 100 osób rocznie	sprawozdania placówek oświatowych i realizatorów, listy uczestników lub inne dokumenty potwierdzające udział	rocznie	Wydział OSS / placówki oświatowe / realizatorzy
Liczba osób korzystających z konsultacji w związku z problemem alkoholowym	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	monitorowanie liczby korzystających osób przy utrzymaniu dostępności konsultacji na poziomie nie niższym niż wartość bazowa, z uwzględnieniem rzeczywistego zapotrzebowania	rejestr Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego	miesięcznie, zbiorczo rocznie	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny

CEL SZCZEGÓŁOWY 2.
Ograniczanie używania narkotyków, dopalaczy, nowych substancji psychoaktywnych i innych środków psychoaktywnych oraz zwiększanie możliwości wczesnego reagowania

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych	Pomiar	Odpowiedzialny
Liczba kampanii i działań profilaktycznych dotyczących narkotyków, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych	wartość za 2026 r.	co najmniej 2 działania rocznie	sprawozdania Wydziału OSS, GKRPA, placówek oświatowych i realizatorów	rocznie	Wydział OSS / GKRPA / placówki oświatowe / realizatorzy
Liczba dzieci i młodzieży objętych programami profilaktycznymi o potwierdzonej skuteczności lub opartymi na podstawach naukowych	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	nie mniej niż 500 osób rocznie, objętych pełną realizacją programu	sprawozdania placówek oświatowych i realizatorów, listy uczestników lub inne dokumenty potwierdzające udział	rocznie	Wydział OSS / placówki oświatowe / realizatorzy
Odsetek uczestników, u których po zakończeniu programu stwierdzono wzrost wiedzy dotyczącej ryzyka i szkód związanych z używaniem narkotyków, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych	wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu, chyba że dostępne są porównywalne wyniki z 2026 r.	co najmniej 60% uczestników objętych pomiarem	wyniki anonimowych testów lub ankiet przeprowadzonych przed rozpoczęciem i po zakończeniu programu; sprawozdania realizatorów	po zakończeniu programu, zbiorczo rocznie	Wydział OSS / placówki oświatowe / realizatorzy
Liczba rodziców, opiekunów i nauczycieli objętych działaniami edukacyjnymi dotyczącymi narkotyków, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	co najmniej 100 osób rocznie	sprawozdania placówek oświatowych i realizatorów, listy uczestników lub inne dokumenty potwierdzające udział	rocznie	Wydział OSS / placówki oświatowe / realizatorzy
Liczba osób korzystających z konsultacji w związku z używaniem narkotyków, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	monitorowanie liczby korzystających osób przy utrzymaniu dostępności konsultacji na poziomie nie niższym niż wartość bazowa, z uwzględnieniem rzeczywistego zapotrzebowania	rejestr Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego	miesięcznie, zbiorczo rocznie	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny

CEL SZCZEGÓŁOWY 3.

Zwiększanie dostępności i jakości pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, psychospołecznej i prawnej dla osób z problemami uzależnień oraz ich rodzin

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych	Pomiar	Odpowiedzialny
Liczba godzin dostępności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego	wartość za 2026 r.	utrzymanie dostępności na poziomie nie niższym niż wartość bazowa, a w przypadku wzrostu udokumentowanego zapotrzebowania odpowiednie zwiększenie liczby godzin	harmonogramy, umowy i sprawozdania	kwartalnie, zbiorczo rocznie	Wydział OSS
Liczba osób korzystających z konsultacji specjalistycznych	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	monitorowanie liczby korzystających osób przy zapewnieniu dostępności pomocy odpowiedniej do rozpoznanego zapotrzebowania	rejestr Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego	kwartalnie, zbiorczo rocznie	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny
Liczba udzielonych konsultacji specjalistycznych	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	utrzymanie oferty na poziomie nie niższym niż wartość bazowa, z uwzględnieniem rzeczywistego zapotrzebowania	rejestr Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego	kwartalnie, zbiorczo rocznie	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny
Odsetek osób objętych przez GKRPA działaniami motywującymi, które podjęły terapię uzależnień lub odbyły udokumentowany kontakt ze specjalistą w zakresie uzależnień	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	co najmniej 20% osób objętych działaniami motywującymi, dla których możliwe było ustalenie wyniku działania	dokumentacja GKRPA i dane zagregowane	rocznie	GKRPA
Liczba osób z rodzin dotkniętych problemem uzależnienia, korzystających z pomocy psychologicznej, psychospołecznej lub prawnej	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	utrzymanie dostępności pomocy odpowiedniej do rozpoznanego zapotrzebowania	zagregowane dane Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego i realizatorów	rocznie	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny / realizatorzy

CEL SZCZEGÓŁOWY 4.

Wzmacnianie rodziny oraz czynników chroniących dzieci i młodzież

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych	Pomiar	Odpowiedzialny
Liczba dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym lub narkotykowym, przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze albo zagrożonych wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem placówki wsparcia dziennego	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	objęcie wsparciem co najmniej 15 dzieci i młodzieży rocznie, w ramach 30 miejsc dostępnych w placówce	zagregowane dane i sprawozdanie placówki wsparcia dziennego	rocznie	placówka wsparcia dziennego / CUS / Wydział OSS
Liczba rodziców i opiekunów objętych działaniami rozwijającymi kompetencje opiekuńczo-wychowawcze	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	co najmniej 30 unikalnych osób rocznie	sprawozdania CUS, placówki wsparcia dziennego i realizatorów; listy uczestników	rocznie	CUS / Wydział OSS / placówka wsparcia dziennego / realizatorzy
Liczba dzieci i młodzieży objętych zajęciami rozwijającymi kompetencje psychospołeczne i czynniki chroniące	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	co najmniej 100 dzieci i młodzieży rocznie	sprawozdania placówek oświatowych, placówki wsparcia dziennego i realizatorów	rocznie	Wydział OSS / placówki oświatowe / placówka wsparcia dziennego / realizatorzy
Odsetek rodziców i opiekunów, którzy po zakończeniu cyklu zajęć deklarują zwiększenie wiedzy lub umiejętności opiekuńczo-wychowawczych	wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu, chyba że dostępne są porównywalne wyniki z 2026 r.	co najmniej 70% uczestników objętych pomiarem	anonimowe ankiety przeprowadzone po zakończeniu cyklu zajęć	po zakończeniu zajęć, zbiorczo rocznie	realizatorzy / CUS / Wydział OSS
Liczba rodzin objętych poradnictwem, konsultacjami albo inną pomocą wspierającą funkcje opiekuńczo-wychowawcze w związku z problemem uzależnienia	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	utrzymanie dostępności pomocy odpowiedniej do rozpoznanego zapotrzebowania	zagregowane dane CUS, Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego i realizatorów	rocznie	CUS / Punkt Informacyjno-Konsultacyjny / realizatorzy

CEL SZCZEGÓŁOWY 5.
Rozwijanie profilaktyki uzależnień behawioralnych oraz wzmacnianie kompetencji psychospołecznych i bezpieczeństwa cyfrowego dzieci, młodzieży i rodzin

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych	Pomiar	Odpowiedzialny
Liczba działań profilaktycznych dotyczących uzależnień behawioralnych, higieny cyfrowej, problemowego korzystania z Internetu, mediów społecznościowych i gier, hazardu oraz cyberprzemocy	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	co najmniej 2 działania rocznie	sprawozdania placówek oświatowych i realizatorów	rocznie	Wydział OSS / placówki oświatowe / realizatorzy
Liczba dzieci, młodzieży, rodziców, opiekunów i nauczycieli objętych działaniami dotyczącymi uzależnień behawioralnych, kompetencji psychospołecznych i bezpieczeństwa cyfrowego	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	co najmniej 200 osób rocznie	sprawozdania realizatorów, listy uczestników lub inne dokumenty potwierdzające udział	rocznie	Wydział OSS / placówki oświatowe / realizatorzy
Odsetek uczestników, u których po zakończeniu programu lub cyklu zajęć stwierdzono wzrost wiedzy dotyczącej uzależnień behawioralnych, higieny cyfrowej i bezpiecznego korzystania z technologii	wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu, chyba że dostępne są porównywalne wyniki z 2026 r.	co najmniej 60% uczestników objętych pomiarem	wyniki anonimowych testów lub ankiet przeprowadzonych przed rozpoczęciem i po zakończeniu programu lub cyklu zajęć; sprawozdania realizatorów	po zakończeniu działania, zbiorczo rocznie	Wydział OSS / placówki oświatowe / realizatorzy
Liczba dzieci i młodzieży objętych cyklami zajęć rozwijających kompetencje psychospołeczne	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	co najmniej 100 dzieci i młodzieży rocznie	sprawozdania placówek oświatowych i realizatorów, listy uczestników	rocznie	Wydział OSS / placówki oświatowe / realizatorzy
Liczba osób, którym udzielono konsultacji dotyczących uzależnień behawioralnych albo przekazano informację o właściwych formach pomocy	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	monitorowanie liczby osób i konsultacji oraz zapewnienie informacji lub skierowania do właściwej formy pomocy każdej osobie zgłaszającej taką potrzebę, w granicach kompetencji Punktu	rejestr Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego	miesięcznie, zbiorczo rocznie	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny

CEL SZCZEGÓŁOWY 6.

Ograniczanie przemocy związanej z problemami uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy jako czynnikom ryzyka zachowań problemowych.

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych	Pomiar	Odpowiedzialny
Liczba działań edukacyjnych i profilaktycznych dotyczących przemocy domowej związanej z problemami uzależnień, przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	co najmniej 2 działania rocznie	sprawozdania Wydziału OSS, placówek oświatowych, CUS, Zespołu Interdyscyplinarnego i realizatorów	rocznie	Wydział OSS / CUS / Zespół Interdyscyplinarny / placówki oświatowe / realizatorzy
Liczba osób, którym w związku z przemocą współwystępującą z problemem uzależnienia udzielono informacji, konsultacji, poradnictwa lub pomocy w uzyskaniu właściwego wsparcia	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	zapewnienie adekwatnej reakcji każdej osobie zgłaszającej taką potrzebę, w granicach kompetencji danego podmiotu	zagregowane dane CUS, Zespołu Interdyscyplinarnego, Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego i realizatorów	rocznie	CUS / Zespół Interdyscyplinarny / Punkt Informacyjno-Konsultacyjny / realizatorzy
Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami dotyczącymi przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	co najmniej 200 dzieci i młodzieży rocznie	sprawozdania placówek oświatowych i realizatorów, listy uczestników lub inne dokumenty potwierdzające udział	rocznie	Wydział OSS / placówki oświatowe / realizatorzy
Odsetek uczestników, u których po zakończeniu programu lub cyklu zajęć stwierdzono wzrost wiedzy dotyczącej rozpoznawania przemocy, sposobów reagowania i miejsc uzyskania pomocy	wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu, chyba że dostępne są porównywalne wyniki z 2026 r.	co najmniej 60% uczestników objętych pomiarem	anonimowe testy lub ankiety przeprowadzone przed rozpoczęciem i po zakończeniu programu lub cyklu zajęć	po zakończeniu działania, zbiorczo rocznie	Wydział OSS / placówki oświatowe / realizatorzy
Liczba wspólnych działań, narad lub spotkań roboczych podmiotów realizujących zadania w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy	wartość za 2026 r.	co najmniej 1 rocznie	protokoły, notatki służbowe, listy obecności lub inne dokumenty potwierdzające realizację	rocznie	Wydział OSS / CUS / Zespół Interdyscyplinarny / GKRPA

CEL SZCZEGÓŁOWY 7.
Wzmocnienie lokalnego systemu profilaktyki, pomocy, współpracy międzyinstytucjonalnej oraz rozpoznawalności dostępnego wsparcia

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych	Pomiar	Odpowiedzialny
Liczba aktualizacji wykazu lokalnych placówek, form pomocy i danych kontaktowych	wartość za 2026 r.	co najmniej 1 pełna aktualizacja rocznie oraz aktualizacja niezwłocznie po uzyskaniu informacji o istotnej zmianie	wykaz placówek, strona internetowa Gminy, materiały informacyjne i potwierdzenia weryfikacji danych	rocznie oraz w razie istotnej zmiany	Wydział OSS
Liczba wspólnych szkoleń, narad lub spotkań roboczych realizatorów Programu	wartość za 2026 r.	co najmniej 2 działania rocznie	programy spotkań, listy uczestników, protokoły lub notatki zawierające uzgodnienia	rocznie	Wydział OSS / realizatorzy i partnerzy Programu
Liczba działań informacyjnych upowszechniających wiedzę o lokalnych miejscach i formach pomocy	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	co najmniej 2 działania rocznie	sprawozdania, publikacje na stronie internetowej, materiały informacyjne i dokumentacja kampanii	rocznie	Wydział OSS / realizatorzy
Liczba podmiotów uczestniczących we wspólnych działaniach, naradach lub szkoleniach	wartość za 2026 r., a w przypadku braku porównywalnych danych wartość ustalona w pierwszym roku realizacji Programu	udział przedstawicieli co najmniej 5 różnych podmiotów lub obszarów współpracy rocznie	listy uczestników, protokoły i notatki	rocznie	Wydział OSS

11. ZASADY EWALUACJI I REALIZACJI PROGRAMU

11.1. Monitoring i ewaluacja

- Monitoring realizacji Programu prowadzony jest w sposób ciągły i służy ocenie stopnia wykonania zaplanowanych zadań, osiągniętych rezultatów, wartości wskaźników oraz sposobu wykorzystania środków finansowych.
- Podstawę monitoringu stanowią wskaźniki, wartości bazowe i docelowe, źródła danych, częstotliwość pomiaru oraz podmioty odpowiedzialne, określone w rozdziale 10 Programu. W monitorowaniu uwzględnia się również roczne plany działań, dokumentację realizatorów, zawarte umowy i porozumienia, sprawozdania rzeczowe i finansowe, rejestry, listy uczestników, protokoły, notatki służbowe oraz inne dokumenty potwierdzające wykonanie zadań.

- Realizatorzy Programu są zobowiązani do systematycznego gromadzenia danych dotyczących wykonywanych zadań, osiągniętych rezultatów i poniesionych wydatków, w zakresie odpowiadającym realizowanym przez nich działaniom.
- Realizatorzy Programu przekazują koordynatorowi, do dnia **20 lutego** roku następującego po roku sprawozdawczym, dane niezbędne do oceny realizacji Programu, zgodnie z zakresem wskaźników i źródłami danych określonymi w rozdziale 10, z zachowaniem przepisów o ochronie danych osobowych.
- Dane dotyczące osób korzystających z pomocy, konsultacji, terapii lub innych form wsparcia przekazuje się w postaci zagregowanej, bez informacji umożliwiających identyfikację konkretnych osób. Liczbę osób wykazuje się jako liczbę unikalnych uczestników, o ile pozwala na to sposób prowadzenia dokumentacji. Liczbę konsultacji, świadczeń, spotkań i uczestnictw wykazuje się odrębnie.
- Koordynator Programu dokonuje weryfikacji kompletności, spójności i porównywalności przekazanych danych. W przypadku stwierdzenia braków, rozbieżności lub niezgodności koordynator może zwrócić się do realizatora o uzupełnienie danych, przedstawienie wyjaśnień albo skorygowanie przekazanego zestawienia w wyznaczonym terminie.
- Na podstawie zgromadzonych danych do **15 marca** roku następującego po roku sprawozdawczym, koordynator sporządza roczne zestawienie wyników monitoringu, obejmujące w szczególności:
  1. zakres wykonanych zadań i działań;
  2. liczbę oraz rodzaj przeprowadzonych przedsięwzięć;
  3. liczbę osób objętych poszczególnymi formami wsparcia;
  4. wartości osiągniętych wskaźników;
  5. stopień osiągnięcia wartości docelowych;
  6. wysokość i sposób wykorzystania środków finansowych;
  7. opis występujących trudności i przyczyn niewykonania albo częściowego wykonania zadań;
  8. wnioski i rekomendacje dotyczące realizacji Programu w kolejnym roku.
- Ocena roczna dokonywana jest z uwzględnieniem zarówno danych ilościowych, jak i informacji jakościowych dotyczących adekwatności, dostępności, użyteczności i jakości realizowanych działań. Osiągnięcie wartości liczbowych wskaźników nie wyłącza oceny zgodności działania z celami Programu, diagnozą lokalną, obowiązującymi przepisami oraz aktualnymi standardami i rekomendacjami dotyczącymi profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
- Wyniki monitoringu stanowią podstawę do sporządzenia informacji przekazywanej Krajowemu Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom oraz raportu z wykonania Programu i efektów jego realizacji, przedkładanego Radzie Miejskiej w Gołdapi. Wyniki są również wykorzystywane do przygotowania rocznych planów działań i planów finansowych, ustalania priorytetów oraz modyfikowania sposobu realizacji poszczególnych zadań.
- Ewaluacja śródokresowa zostanie przeprowadzona po zakończeniu 2028 r. i obejmie realizację Programu w latach 2027–2028. Jej celem będzie ocena postępu w osiąganiu

celów Programu, skuteczności przyjętych działań, adekwatności wskaźników oraz zasadności wprowadzenia zmian w dalszym okresie realizacji.

- Ewaluacja końcowa zostanie przeprowadzona po zakończeniu 2030 r. i obejmie cały okres obowiązywania Programu. Ewaluacja końcowa będzie służyła ocenie osiągniętych rezultatów, zmian w sytuacji lokalnej oraz sformułowaniu wniosków i rekomendacji do kolejnego gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.
- Wyniki monitoringu i ewaluacji mogą stanowić podstawę do aktualizacji rocznych planów działań i planów finansowych, zmiany sposobu realizacji zadań, modyfikacji wskaźników, a w uzasadnionych przypadkach również do zmiany Programu.

11.2. Realizacja i sprawozdawczość

Realizatorem i koordynatorem Programu jest Gmina Gołdap, działająca za pośrednictwem Urzędu Miejskiego w Gołdapi – Wydziału Oświaty i Spraw Społecznych. Poszczególne zadania wykonują podmioty wskazane w Programie zgodnie z ich kompetencjami, zawartymi umowami, porozumieniami i udzielonymi zleceniami.

Sprawozdanie z przebiegu działań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gołdapi w danym roku, przedłożone zostanie Burmistrzowi Gołdapi w terminie do **1 marca** roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie.

Zgodnie z art. 4^1 ust. 2c ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Burmistrz Gołdapi sporządza, na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom informację z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Programu, i przesyła ją do Centrum w terminie do dnia **15 kwietnia** roku następującego po roku, którego dotyczy na informacja.

Zgodnie z art. 4^1 ust. 2b ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Burmistrz Gołdapi sporządza raport z wykonania w danym roku Programu i efektów jego realizacji, który przedkłada Radzie Miejskiej w Gołdapi w terminie do dnia **30 czerwca** roku następującego po roku, którego dotyczy raport.

12. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Realizacja Programu opiera się na współpracy podmiotów publicznych, społecznych i innych partnerów zaangażowanych w działania z zakresu zdrowia publicznego i profilaktyki uzależnień. Koordynację Programu prowadzi Wydział Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Gołdapi. Poszczególni realizatorzy odpowiadają za terminową realizację powierzonych zadań, prowadzenie dokumentacji oraz przekazywanie danych niezbędnych do monitoringu i sprawozdawczości. Szczegółowy harmonogram działań przedstawia tabela poniżej.

Działanie	Termin / częstotliwość	Odpowiedzialny	Minimalny zakres
Roczny plan realizacji Programu wraz z planem finansowym	do 31 stycznia każdego roku	Wydział OSS	zakres działań, realizatorzy, terminy, planowane koszty oraz wskaźniki monitoringu

Działanie	Termin / częstotliwość	Odpowiedzialny	Minimalny zakres
Funkcjonowanie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego oraz dostęp do pomocy specjalistycznej	działanie ciągłe w latach 2027–2030	Wydział OSS / realizatorzy	zapewnienie dostępności wsparcia, publikacja harmonogramu dyżurów na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Gołdapi
Realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży	co najmniej raz w każdym roku szkolnym	Placówki oświatowe / Wydział OSS	preferencja dla programów rekomendowanych lub opartych na dowodach naukowych
Działania edukacyjne i profilaktyczne dla rodziców, opiekunów i nauczycieli	co najmniej 2 działania lub cykle rocznie	Placówki oświatowe / Wydział OSS	rozwijanie kompetencji wychowawczych, profilaktyka używania substancji psychoaktywnych, higiena cyfrowa, zdrowie psychiczne
Kontrole przestrzegania przepisów dotyczących wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i edukacja sprzedawców	zgodnie z planem rocznym kontroli oraz według potrzeb	GKRPA / Wydział OSS / Policja	działania realizowane w granicach kompetencji ustawowych
Kampania informacyjna dotycząca dostępnych form pomocy i wsparcia	co najmniej raz w roku	Wydział OSS / partnerzy	aktualizacja danych teleadresowych i wielokanałowa dystrybucja informacji
Współpraca międzyinstytucjonalna i koordynacja działań	co najmniej 2 spotkania robocze rocznie	Wydział OSS / GKRPA/ partnerzy	uzgodnienie działań i wymiana informacji zgodnie z obowiązującymi przepisami
Roczne zestawienie wskaźników monitoringu i ocena realizacji Programu	zbiorczo rocznie do 15 marca następnego roku	Wydział OSS	dane zagregowane
Roczna informacja o zrealizowanych lub podjętych zadaniach z zakresu zdrowia publicznego przekazywana do właściwego wojewody	do 31 marca następnego roku	Wydział OSS	zadania, cel NPZ, realizatorzy, odbiorcy, liczba działań i osób, okres i miejsce realizacji oraz koszty i źródła finansowania
Informacja o realizacji Programu przekazywana do KCPU	do 15 kwietnia następnego roku	Burmistrz Gołdapi / Wydział OSS	zakres zgodny z aktualną ankietą sprawozdawczą KCPU
Raport z realizacji Programu przedstawiany Radzie Miejskiej	do 30 czerwca następnego roku	Burmistrz Gołdapi / Wydział OSS	wykonanie Programu, efekty, finanse oraz rekomendacje
Ewaluacja śródokresowa Programu	I półrocze 2029 r. za lata 2027–2028	Wydział OSS	ocena postępu realizacji celów, identyfikacja problemów i rekomendacja zmian
Ewaluacja końcowa Programu	I półrocze 2031 r. za lata 2027–2030	Wydział OSS	ocena rezultatów, trwałości efektów oraz rekomendacje do kolejnego Programu

13. FINANSOWANIE PROGRAMU

Podstawowym źródłem finansowania zadań Programu są środki budżetu Gminy Gołdap pochodzące z dochodów z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz z opłat określonych w art. 11¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, przeznaczane zgodnie z art. 18² tej ustawy na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Niewykorzystane w danym roku środki przeznacza się na realizację Programu w latach następnych, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Dodatkowym źródłem finansowania są dochody z części opłaty od napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej nieprzekraczającej 300 ml, które przeznacza się na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu, w granicach określonych przepisami.

Zadania mogą być ponadto finansowane ze środków własnych Gminy Gołdap, dotacji, środków pochodzących z budżetu państwa, funduszy europejskich i innych środków zewnętrznych, darowizn oraz środków partnerów, jeżeli ich wykorzystanie jest zgodne z prawem i celem Programu.

Wydatki ujmuje się w budżecie Gminy Gołdap oraz właściwych planach finansowych, w szczególności w dziale 851 „Ochrona zdrowia", rozdziałach 85153 „Zwalczanie narkomanii" i 85154 „Przeciwdziałanie alkoholizmowi", a w razie potrzeby także w innych właściwych podziałkach klasyfikacji budżetowej.

Wydział Oświaty i Spraw Społecznych, z uwzględnieniem uchwały budżetowej, przygotowuje na każdy rok plan finansowy realizacji Programu. Plan określa co najmniej zadanie, podstawę jego realizacji, planowaną kwotę, źródło finansowania, realizatora, termin i wskaźnik wykonania.

Plan finansowy może być zmieniany w trakcie roku zgodnie z przepisami o finansach publicznych i zasadami dokonywania zmian w budżecie Gminy. Zmiana planu finansowego nie może prowadzić do finansowania działań pozostających poza zakresem ustawowych zadań Programu.

13.1. Zasady finansowania zadań

Wydatkowanie środków wymaga oceny zgodności planowanego wydatku z zadaniami własnymi gminy, celami Programu, aktualną diagnozą lokalną, obowiązującymi przepisami oraz aktualnymi rekomendacjami Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (KCPU).

Podstawowym kierunkiem realizacji i finansowania profilaktyki w ramach Programu jest stosowanie programów rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego oraz działań o potwierdzonej skuteczności lub opartych na podstawach naukowych. Programy rekomendowane powinny być wybierane w pierwszej kolejności, jeżeli odpowiadają problemom rozpoznanym w diagnozie lokalnej, potrzebom grupy docelowej oraz warunkom organizacyjnym ich prawidłowej realizacji.

Działania profilaktyczne finansowane w ramach Programu powinny odpowiadać na potrzeby rozpoznane w diagnozie lokalnej, być dostosowane do wieku, sytuacji i potrzeb odbiorców oraz posiadać określony cel, grupę docelową, zakres, program, podstawy merytoryczne,

przygotowanego realizator, sposób dokumentowania wykonania oraz odpowiednio do charakteru działania, sposób oceny jego przydatności lub osiągniętych rezultatów.

W przypadku realizacji innych działań profilaktycznych konieczne jest wykazanie ich zgodności z aktualną wiedzą, celami i zadaniami Programu oraz potrzebami wynikającymi z diagnozy lokalnej.

Finansowanie pojedynczych wydarzeń, imprez, konkursów, wyjazdów, materiałów promocyjnych oraz aktywności sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych lub integracyjnych jest dopuszczalne wyłącznie wtedy, gdy stanowią one element zaplanowanego działania profilaktycznego, są powiązane z celami i zadaniami Programu oraz posiadają określonych odbiorców, przygotowanego realizatora i sposób oceny wykonania. Sam udział w wydarzeniu lub aktywności sportowej, rekreacyjnej, kulturalnej albo integracyjnej nie jest równoznaczny z realizacją działania profilaktycznego.

13.2. Kampanie oraz działania informacyjno-edukacyjne

Finansowanie kampanii profilaktycznych oraz działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym może obejmować opracowanie, zakup, druk, emisję i dystrybucję materiałów służących realizacji celów Programu, w szczególności ulotek, broszur, plakatów, informatorów, publikacji, filmów edukacyjnych, podcastów, materiałów multimedialnych oraz treści przeznaczonych do publikacji w Internecie i mediach lokalnych.

Dopuszcza się również zakup drobnych materiałów promocyjno-edukacyjnych, jeżeli zawierają czytelny przekaz profilaktyczny lub informację o dostępnych miejscach pomocy i stanowią element zaplanowanej kampanii albo działania informacyjno-edukacyjnego. Zakup tych materiałów powinien być uzasadniony celem działania, potrzebami grupy odbiorców, zakresem i sposobem dystrybucji oraz pozostawać w racjonalnej proporcji do całkowitych kosztów zadania.

Treść i forma materiałów powinny być dostosowane do wieku i potrzeb odbiorców, oparte na aktualnej wiedzy oraz zgodne z diagnozą lokalną, celami i zadaniami Programu. Materiały powinny, odpowiednio do ich charakteru, zawierać informacje o lokalnych lub ogólnopolskich miejscach uzyskania pomocy.

Finansowanie zakupu, przygotowania lub wykorzystania filmu edukacyjnego jest dopuszczalne, jeżeli film stanowi element szerszego, zaplanowanego działania profilaktycznego lub informacyjno-edukacyjnego. Samodzielna projekcja filmu, bez przygotowanego omówienia, pracy z odbiorcami albo innych działań uzupełniających, nie jest traktowana jako program profilaktyczny.

13.3. Realizacja zadań przez podmioty zewnętrzne

Zadania Programu mogą być powierzane lub zlecane podmiotom zewnętrznym posiadającym kwalifikacje, doświadczenie, uprawnienia oraz potencjał organizacyjny odpowiednie do rodzaju i zakresu realizowanego zadania.

Wybór wykonawcy następuje w trybie wynikającym z obowiązujących przepisów oraz wewnętrznych regulacji dotyczących udzielania zamówień. Przy wyborze wykonawcy uwzględnia się nie tylko cenę, lecz także jakość merytoryczną proponowanych działań, doświadczenie wykonawcy, kwalifikacje osób realizujących zadanie, zgodność działania z Programem oraz możliwość osiągnięcia i udokumentowania zakładanych rezultatów.

W odniesieniu do programów profilaktycznych uwzględnia się ponadto status programu, wymagania dotyczące przygotowania realizatorów, warunki prawidłowej realizacji oraz obowiązek przeprowadzenia pełnego cyklu zajęć zgodnie z przyjętym standardem.

Szczegółowy zakres zadania, wymagania wobec wykonawcy i osób prowadzących działania, harmonogram, standard realizacji, sposób dokumentowania, wskaźniki, zasady oceny rezultatów oraz obowiązki sprawozdawcze określa się w dokumentacji postępowania i zawartej umowie.

Powierzenie lub zlecenie realizacji zadania oraz przekazanie środków finansowych następuje na podstawie i w trybie wynikającym z obowiązujących przepisów. Wskazanie podmiotu w Programie jako realizatora lub partnera nie stanowi samoistnej podstawy do przekazania temu podmiotowi środków finansowych.

13.4. Obszary finansowania Programu

Obszar finansowania	Zakres wydatków
Pomoc specjalistyczna	działalność Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w tym m.in. opłaty za wynajem, telefon, zakup urządzeń, wyposażenia, konsultacje, poradnictwo, wsparcie psychospołeczne i prawne oraz wspieranie placówki lecznictwa odwykowego zgodnie z obowiązującymi przepisami
Wspieranie leczenia i rehabilitacji	działania służące zwiększaniu dostępności i jakości leczenia uzależnień oraz rehabilitacji, w tym wspieranie podmiotów leczniczych w zakresie dopuszczonym przepisami, zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i specjalistów oraz podnoszenie kwalifikacji kadr
Profilaktyka	realizacja programów rekomendowanych, programów o potwierdzonej skuteczności lub opartych na podstawach naukowych, działania profilaktyczne kierowane do dzieci, młodzieży, rodziców, opiekunów, nauczycieli i innych grup odbiorców
Przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym	działania informacyjne, edukacyjne, profilaktyczne i szkoleniowe dotyczące hazardu, problemowego korzystania z Internetu, urządzeń cyfrowych, mediów społecznościowych i gier oraz kierowanie do właściwych form pomocy
Wspieranie rodziny	działania wzmacniające rodziny i kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, prowadzenie lub wspieranie placówki wsparcia dziennego oraz realizacja zajęć opiekuńczych, wychowawczych, profilaktycznych i socjoterapeutycznych, w zakresie zgodnym z Programem i obowiązującymi przepisami
Pomoc rodzinom i przeciwdziałanie przemocy domowej	pomoc psychologiczna, psychospołeczna i prawna dla członków rodzin dotkniętych problemem uzależnienia, działania informacyjno-edukacyjne, profilaktyka przemocy domowej oraz wsparcie osób doznających przemocy, w zakresie związanym z problemami alkoholowymi lub narkotykowymi
Integracja i reintegracja społeczna	wspieranie zatrudnienia socjalnego, reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemem uzależnienia, w tym działania realizowane przez centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej, w zakresie przewidzianym przepisami
GKRPA	wynagrodzenia członków Komisji, opinie biegłych, koszty postępowań

Obszar finansowania	Zakres wydatków
	sądowych, szkolenia, kursy, nardy, warsztaty, konferencje oraz związane z tym koszty udziału i dojazdu, kontrole, zakup materiałów promocyjno-edukacyjnych oraz inne wydatki związane z realizacją ustawowych zadań Komisji
Informacja, edukacja i kampanie profilaktyczne	opracowanie, zakup, druk, emisja i dystrybucja ulotek, broszur, plakatów, informatorów, publikacji, filmów edukacyjnych, podcastów, materiałów multimedialnych, treści internetowych oraz drobnych materiałów promocyjno-edukacyjnych zawierających przekaz profilaktyczny lub informacje o miejscach pomocy, jeżeli stanowią element zaplanowanego działania zgodnego z celami Programu
Szkolenia i rozwój kompetencji	szkolenia, narady, seminaria, konferencje i inne działania służące podnoszeniu kompetencji realizatorów Programu, członków GKRPA, sprzedawców napojów alkoholowych oraz przedstawicieli podmiotów uczestniczących w lokalnym systemie profilaktyki i pomocy
Monitoring, diagnoza i ewaluacja	badania, analizy, aktualizacja diagnozy lokalnej, gromadzenie i opracowywanie danych, prowadzenie monitoringu oraz ewaluacja działań i realizacji Programu oraz opracowania Programu
Ograniczanie dostępności alkoholu	działania informacyjne i szkoleniowe dla przedsiębiorców i sprzedawców, kontrole punktów sprzedaży prowadzone w granicach obowiązujących przepisów oraz monitorowanie lokalnego rynku sprzedaży napojów alkoholowych
Wspieranie partnerów i realizatorów	dotacje, powierzanie lub wspieranie realizacji zadań publicznych, udzielanie zamówień oraz inne prawnie dopuszczalne formy finansowania zadań służących realizacji celów Programu
Obsługa i realizacja Programu	koszty bezpośrednio związane z przygotowaniem, organizacją, koordynacją i dokumentowaniem zadań Programu, jeżeli są niezbędne do ich wykonania, właściwie udokumentowane i proporcjonalne do zakresu zadania

Wskazane obszary finansowania mają charakter przykładowy i nie stanowią katalogu zamkniętego. Dopuszczalność konkretnego wydatku podlega każdorazowej ocenie pod względem jego zgodności z ustawowymi zadaniami gminy, celami i zadaniami Programu, diagnozą lokalną, przepisami o finansach publicznych, właściwą klasyfikacją budżetową oraz aktualnymi rekomendacjami Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

14. ZADANIA GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gołdapi wykonuje zadania określone w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w szczególności:

1. inicjuje działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz uczestniczy w realizacji zadań Programu w granicach swoich kompetencji;
2. podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego wobec osób, o których mowa w art. 24 ustawy, w tym

prowadzi rozmowy motywujące, kieruje na badanie przez biegłych i przygotowuje wnioski do sądu;
3. opiniuje wnioski o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej w Gołdapi;
4. uczestniczy, na podstawie upoważnienia właściwego organu, w kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
5. współpracuje z Urzędem Miejskim, CUS, Policją, Zespołem Interdyscyplinarnym, szkołami, ochroną zdrowia, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami;
6. prowadzi dokumentację wykonywanych czynności z zachowaniem przepisów o ochronie danych osobowych;
7. uczestniczy w monitorowaniu Programu i przekazuje koordynatorowi dane w zakresie realizowanych zadań.
8. wspiera działania edukacyjne, profilaktyczne i środowiskowe, realizowane w ramach Programu.

Członkowie Komisji powinni posiadać przeszkolenie w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

15. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GOŁDAPI

1. Członkom GKRPA w Gołdapi przysługuje wynagrodzenie za wykonywanie zadań Komisji, obejmujących w szczególności udział w posiedzeniach plenarnych i zespołach roboczych, prowadzenie rozmów motywujących, udział w kontrolach oraz opiniowanie lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

2. Ustala się miesięczne wynagrodzenie ryczałtowe brutto w wysokości:

- 60% minimalnego wynagrodzenia za pracę dla Przewodniczącego Komisji,

- 40% minimalnego wynagrodzenia za pracę dla Sekretarza Komisji,

- 38% minimalnego wynagrodzenia za pracę dla pozostałych członków Komisji.

Podstawę obliczenia stanowi minimalne wynagrodzenie za pracę obowiązujące w miesiącu, za który wynagrodzenie jest należne.

3. Wynagrodzenie wypłaca się z dołu, na podstawie listy sporządzonej przez Przewodniczącego Komisji według zbiorczych list obecności członków na poszczególnych posiedzeniach plenarnych.

4. Miesięczne wynagrodzenie ulega proporcjonalnemu zmniejszeniu za każdą nieusprawiedliwioną nieobecność na posiedzeniu, do udziału, w którym członek był zobowiązany. Kwotę zmniejszenia oblicza się jako iloczyn należnego ryczałtu i ilorazu liczby nieusprawiedliwionych nieobecności do liczby posiedzeń, do udziału w których członek był zobowiązany w danym miesiącu.

5. Jeżeli w danym miesiącu nie odbyło się żadne posiedzenie Komisji lub zespołu i członek nie wykonał innych udokumentowanych czynności Komisji, wynagrodzenie za ten miesiąc nie przysługuje.

6. Za usprawiedliwioną uznaje się nieobecność z powodu choroby, konieczności sprawowania opieki, zdarzenia losowego, wykonywania obowiązków służbowych lub innej uzasadnionej

przyczyny, zaakceptowanej przez Przewodniczącego Komisji, a w odniesieniu do Przewodniczącego – przez osobę upoważnioną przez Burmistrza Gołdapi.

16. OGRANICZANIE DOSTĘPNOŚCI ALKOHOLU

Ograniczanie dostępności alkoholu stanowi element lokalnej polityki profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Zadania w tym zakresie realizowane będą zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, postanowieniami Programu oraz obowiązującymi uchwałami Rady Miejskiej w Gołdapi.

16.1. Działania służące ograniczaniu dostępności alkoholu

Działania służące ograniczaniu dostępności alkoholu obejmują w szczególności:

1. stosowanie maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
2. przestrzeganie zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych;
3. przestrzeganie ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży;
4. prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych przez osoby upoważnione, w granicach wynikających z obowiązujących przepisów;
5. prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych skierowanych do przedsiębiorców i sprzedawców;
6. monitorowanie liczby i rozmieszczenia punktów sprzedaży, liczby obowiązujących zezwoleń oraz zdarzeń i interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu;
7. podejmowanie, w granicach kompetencji właściwych organów, działań w przypadku ujawnienia naruszeń przepisów dotyczących sprzedaży, podawania, reklamy i promocji napojów alkoholowych.

16.2. Lokalne regulacje

Szczegółowe rozwiązania dotyczące ograniczania dostępności alkoholu określają:

1. Uchwała Nr LX/391/2018 Rady Miejskiej w Gołdapi z dnia 29 czerwca 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Gminy Gołdap;
2. Uchwała Nr XIX/167/2020 Rady Miejskiej w Gołdapi z dnia 31 stycznia 2020 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Gminy Gołdap;
3. Uchwała Nr XVI/95/2024 Rady Miejskiej w Gołdapi z dnia 30 grudnia 2024 r. w sprawie wprowadzenia ograniczenia w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży na terenie Gminy Gołdap.

16.3. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Na terenie Gminy Gołdap obowiązują następujące maksymalne liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych:

1) napoje zawierające do 4,5% alkoholu oraz piwo:
    a) poza miejscem sprzedaży – 50 zezwoleń;
    b) w miejscu sprzedaży – 40 zezwoleń;
2) napoje zawierające powyżej 4,5% do 18% alkoholu, z wyjątkiem piwa:
    a) poza miejscem sprzedaży – 40 zezwoleń;
    b) w miejscu sprzedaży – 20 zezwoleń;
3) napoje zawierające powyżej 18% alkoholu:
    a) poza miejscem sprzedaży – 40 zezwoleń;
    b) w miejscu sprzedaży – 15 zezwoleń.

16.4. Zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych

Miejsca sprzedaży i podawania napojów alkoholowych nie mogą być usytuowane w odległości mniejszej niż 20 metrów od:

1) szkół, przedszkoli i placówek szkolno-wychowawczych,

2) obiektów kultu religijnego (kościoły, kaplice, domy pogrzebowe, cmentarze),

3) wyodrębnionych i zagospodarowanych placów zabaw dla dzieci,

4) obiektów koszarowych i zakwaterowania przejściowego jednostek wojskowych.

Odległość mierzy się ciągiem komunikacyjnym od głównego wejścia lub wyjścia z obiektu podlegającego ochronie do głównego wejścia lub wyjścia z punktu sprzedaży albo sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Przez „ciąg komunikacyjny” rozumie się najkrótszą drogę dojścia ciągiem dróg publicznych.

16.5. Ograniczenie nocnej sprzedaży napojów alkoholowych

Na terenie całej Gminy Gołdap obowiązuje zakaz sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w godzinach od 23:00 do 6:00.

16.6. Monitorowanie

Liczba i rozmieszczenie punktów sprzedaży, wykorzystanie limitów zezwoleń, przestrzeganie ograniczenia sprzedaży nocnej oraz dane dotyczące interwencji i zdarzeń związanych z alkoholem podlegają okresowemu monitorowaniu. Wyniki monitorowania mogą stanowić podstawę do oceny skuteczności obowiązujących rozwiązań oraz formułowania wniosków dotyczących lokalnej polityki ograniczania dostępności alkoholu.

Zmiana maksymalnej liczby zezwoleń, zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych albo ograniczenia sprzedaży w godzinach nocnych wymaga podjęcia odrębnej uchwały przez Radę Miejską w Gołdapi.

17. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Program obejmuje zadania do realizacji od dnia **1 stycznia 2027 r. do dnia 31 grudnia 2030 r.**

2. Działalność GKRPA w Gołdapi i Gminnego Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego Dla Osób Uzależnionych, Ich Rodzin i Ofiar Przemocy finansowana jest w ramach Programu.

3. Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Burmistrz Gołdapi.